

LETO XXXII / ŠTEVILKA 5. MAJ 2000 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2380 SLOVENJ GRADEC / CENA 250 TOLARJEV

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC

POVZAD

STARA DREVESA

Stara drevesa
so kot stari ljudje.

Na njihovi skrivenčeni,
zgubani skorji
so zapisi dolgih mrzlih zim
in sanjavih pomladi.

Spomini na toplo poletje
in ptičje petje.

Stara drevesa
so kot stari ljudje.

In vendar so nam
tako rada
v napoto.

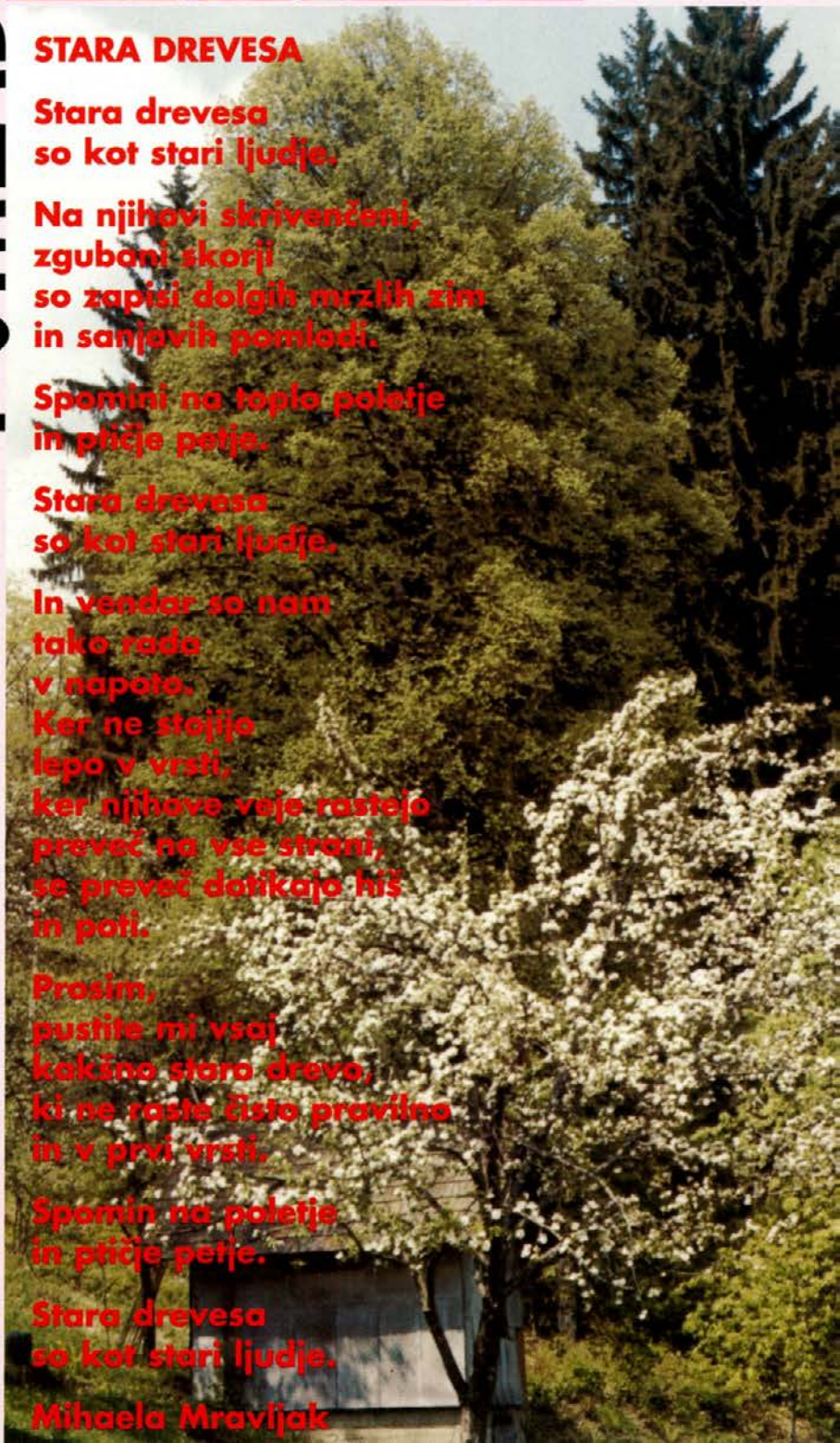
Ker ne stojijo
lepo v vrsti,
ker njihove veje rastejo
preveč na vse strani,
se preveč dotikajo hiš
in poti.

Prosim,
pustite mi vsaj
kakšno staro drevo,
ki ne raste čisto pravilno
in v prvi vrsti.

Spomin na poletje
in ptičje petje.

Stara drevesa
so kot stari ljudje.

Mihaela Mravljak

U V O D N I K

SVET DELAVCEV IN SINDIKAT GOZDNEGA GOSPODARSTVA RAZPRAVLJALA O PROGRAMU PRESEŽNIH DELAVCEV

V marcu, aprilu in maju letos je bilo kar nekaj sej sveta delavcev in sindikata družbe Gozdno gospodarstvo namenjenih programu razreševanja presežnih delavcev v Gozdnem gospodarstvu in GG Inpo. Svet in sindikat sta zasedala nekajkrat skupaj, nekaj sej pa sta imela tudi vsak zase.

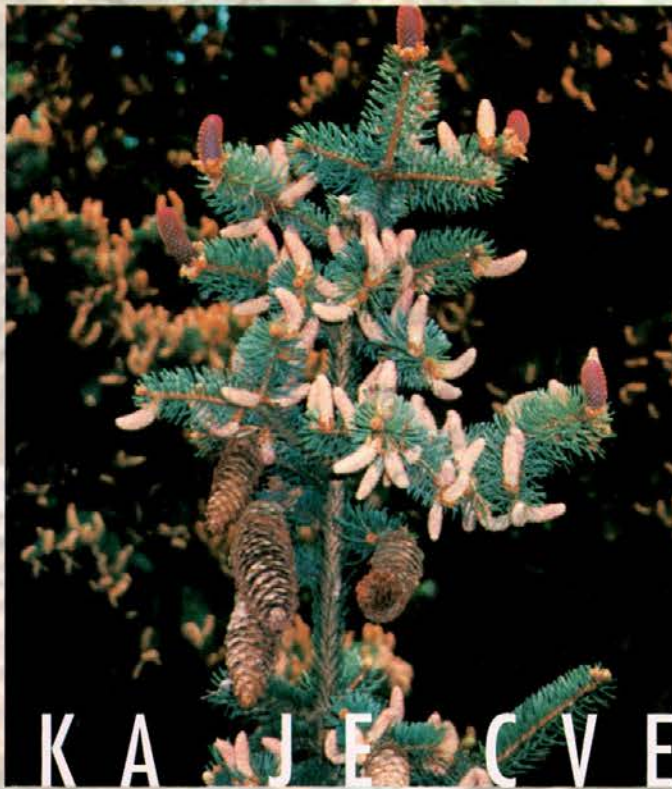
Predlog programa presežnih delavcev je pripravilo vodstvo podjetja skupaj z zunanjim sodelavcem, ki zajema razloge za nastalo situacijo, število nepotrebnih delavcev v obeh podjetjih, kriterije za določitev presežnih delavcev po kolektivni pogodbi za gozdarstvo, poimenski seznam, ukrepe za preprečevanje oziroma omejitev škodljivih posledic prenehanja delovnega razmerja ter plan drugih aktivnosti v zvezi s tem.

Ena generalnih pripomb sindikata je bila, da ni sodeloval pri pripravi predloga, zato so v drugi polovici maja predstavniki sindikata, sveta delavcev in vodstvo ponovno preverili tisti del programa, ki točkuje posamezne delavce po kriterijih za določevanje viškov. Pri tem so upoštevali tudi stališče sveta delavcev in sindikata, da se morajo presežni delavci ugotavljati izmed vseh zaposlenih na podobnih in primerljivih delovnih mestih na nivoju družbe kot celote in ne po posameznih poslovnih enotah in sektorjih. Po tako ugotovljenih viških se lahko vodstvo na osnovi internega razpisa prerazporedi ostale delavce in popolni delovna mesta po poslovnih enotah in sektorjih. S tem zadržkom je svet delavcev dal soglasje k programu presežnih delavcev.

Tako svet delavcev kot sindikat bosta spremljala postopek izvajanja programa, sindikat pa bo svojim članom, ki bodo prejeli odločbe kot presežni delavci na njihovo željo organiziral tudi pravno pomoč.

Ida Robnik

Nedavno sem bil na obisku pri Vinku Krušču v Sentilju pod Turjakom. Ob prijetnem pogovoru in kapljici domačega mi je pogled zastal na smreki v neposredni bližini njegove hiše. Nenavaden pojav, veliko majhnih storžkov na drevesu, me je spodbudil, da sem Vinka vprašal, kaj to pomeni. Razložil mi je, da je v letošnjem letu ta smreka pogonala ogromno cvetov in da je kar "zažarela" v cvetu. Ker kaj takega še nisem videl, sem delček tega drevesa ujel na film

fotoaparata, ki ga pogosto nosim s sabo. Seveda je bilo na drevesu opaziti tudi veliko ptic, ki so prepevale in skakljale po njem. Vinko ima še posebej rad ptice. Napravil je veliko krmilnic, kjer jih hrani in pri tem opazuje. Pravi, da še posebej rad opazuje ptice vseh vrst ter posluša njihove glasove. Naj torej smreka cveti v vsej svoji veličini in daje zavetje pticam.

Rado Jeromel

S M R E K A J E C V E T E L A

SILVO PRITRŽNIK, univ.dipl.inž.gozd., Direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec d.d.

V družbi Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec imamo relativno visok delež stalnih sredstev, katerih del je v poslovnem in proizvodnem smislu precej neizkoriščen.

V gospodarskem načrtu za leto 2000 smo, poleg drugih ukrepov, načrtovali tudi odprodajo nepotrebnega premoženja za poslovanje družbe. Namen odprodaje je zmanjšati stroške poslovanja, sprostiti finančna sredstva in izboljšati likvidnostno stanje v družbi. Uprava družbe in nadzorni svet sta namreč ob nastopu nelikvidnosti odgovorna in dolžna uvesti ukrepe za izboljšanje zmožnosti tekočega plačevanja obveznosti tudi po novem zakonu o finančnem poslovanju.

Na lokaciji v Pamečah, kjer posluje PE Servisi in Prevozi, bomo v mesecu maju zaključili odprodajo dela nepotrebnih zemljišč in del proizvodne hale, kjer smo v preteklosti opravljali tako imenovano "novo proizvodnjo". Z novimi lastniki se bomo nato uskladili v smislu enotne, funkcionalne in okolju primerne prostorske ureditve s pomočjo strokovnjakov in odgovornih za urejanje prostora.

Obseg obstoječe dejavnosti servisiranja kamionov in gradbene mehanizacije se z odprodajo nepremičnin ne zmanjšuje. Servisno dejavnost bomo celo razširili v smer servisiranja pnevmatik in pranja kamionov in gradbene mehanizacije. V ta namen bomo investirali v posodobitev ore in ureditev hale za avtopralnico, kjer bo možno opraviti storitev čiščenja tudi v zimskem času. Pri mehanikarski dejavnosti bomo z načrtovanim in organiziranim pristopom ter z kvalitetno izvedbo del pridobivali transportna in gradbena podjetja in posameznike v cilju zapolnitve možnih kapacitet delovne sile in sredstev ter tako znižali stroške po enoti dela.

V zaključni fazi je tudi odprodaja mehanične delavnice v Mis-

linji, kjer smo si prav tako enega izmed prostorov zadržali za lastne potrebe. Dogovori in vsebinska priprava pogodb pa potekajo za prodajo posameznih zemljišč in zapuščenih stavbišč na območju delovanja družbe.

Z odprodajo poslovno nepotrebnega premoženja bomo izboljšali likvidnostno stanje v podjetju, zmanjšali zadolženost pri banki in poravnali stare obveznosti do dobaviteljev.

S tem si pridobivamo zaupanje poslovnih partnerjev in zmanjšujemo stroške poslovanja tako, da znižujemo stroške za obresti iz naslova kreditov in dolžniških razmerij do dobaviteljev.

Gozdno Gospodarstvo bo tako pridobilo ugled v svojem okolju delovanja, zadovoljstvo zaposlenih in zaupanje delničarjev. Poslovanje se bo normaliziralo in v vodstvu družbe bomo v prihodnje več časa in energije namenili razvoju in donosnosti kapitala. ▲

L E T O V A N J E

ZVONKA JUVAN

Sindikat Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec je tudi letos določil pravila za letovanje delavcev družbe v počitniški priklopi v Čatežu. V Čatežu lahko letujejo zaposleni člani Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec in njihovi družinski člani. Napotnica ni prenosljiva na tuje osebe. letovanje je sedemdnevno. Izmene so ob sobotah ob 12. uri.

Cena sedemdnevnega letovanja v sezoni je 45.000 SIT. V ceni je vračunano pet vstopnic za kopanje na dan. Cena pred in po sezoni za 7 dni pa je 10.000 SIT in ne vključuje vstopnic za bazene.

Prijave pošljite do 30. maja 2000 tajnicam na vaše PE ali tajnici sindikata Zvonki Juvan.

Termini letovanja - Čatež 2000

Od	17. 6. - 24. 6. 2000
od	24. 6. - 1. 7. 2000
od	1. 7. - 8. 7. 2000
od	8. 7. - 15. 7. 2000
od	15. 7. - 22. 7. 2000
od	22. 7. - 29. 7. 2000
od	29. 7. - 5. 8. 2000
od	5. 8. - 12. 8. 2000
od	12. 8. - 19. 8. 2000
od	19. 8. - 26. 8. 2000
od	26. 8. - 2. 9. 2000
od	2. 9. - 9. 9. 2000
od	9. 9. - 16. 9. 2000

Letovanje v Portorožu

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec d.d. tudi letos razpolaga s 500 nočitvami v Vilah Park hotela Bernardin v Portorožu. Delavci in upokojenci družbe lahko letujemo med 1. majem in 24. decembrom, oziroma dokler ne izkoristimo bonusa nočitev.

Prijavite se lahko na tajništvo Gozdnega gospodarstva. ▲

največ. Za mnoge je postavljanje mlaje že pravi praznik.

Oblikovanje in postavljanje mlaje je zahtevno in odgovorno delo. Zato je malo ljudi, ki se podstopijo tega dela. Med njimi so najbolj zagnani gasilci. Tudi gasilci prostovoljnega gasilskega društva Ravne na Koroškem že petnajst let vzdržujejo lep običaj postavljanja mlaje. Letos so postavili kar tri mlaje in sicer pred občino, na Čečovju in na Javorniku.

V gozdu označeno drevo je treba posekati tako, da se ne prelomi. Transport celega okleščene drevesa iz gozda do mesta postavitve je zelo počasen in zahteven, saj so najvišji mlaji visoki tudi več kot 30 metrov. Smreko je potrebno olupiti še, ko je lubje v soku. Jama za mlaj mora biti dovolj globoka, saj so drevesa s prostornino enega in več kubikov težka več kot 700 kg. Mlaj mora biti enakomerno in trdno učvrščen v jami. Pred postavitvijo pa mlaj okrasijo. Ravenskim gasilcem so pomagale stanovske prijateljice. Več ur so pletle vence iz smrekovih vej. Vence so okrasile tudi s pisanimi trakovi. Okrašena pa je tudi manjša smreka, katero pritrdijo na vrh odrezanega debla. Na pritrjeno smreko so izobesili našo zastavo.

Okrašen mlaj so včasih postavljali kar z golimi rokami, pomagali so si z vrvmi, rantami in kavli. Danes je to delo lažje in manj nevarno. Kako hitro in varno je postavljen je zelo odvisno od spretnosti šoferja - operaterja dvigala na kamionu. Kljub strojni pomoči je za postavitev mlaje potrebno veliko število ljudi. Na Ravnah se je s postavitvijo treh mlajev trudilo kar petnajst gasilk in gasilcev.

Višji je mlaj, bolj so krajani ponosni nanj. Marsikje po slovenski deželi tekmujejo, kateri kraj bo imel višji in lepši mlaj. V Sloveniji si tako tekmovanje lahko privoščimo, saj je gozdnata dežela z velikim številom visokih smrek.

Za mlaj je potrebno sto in več let, da zraste v tako visoko drevo. Nekaj tednov krasi okolico domačega kraja. Po opravljeni estetski funkciji ga podrejo in zrežejo v deske, katere uporabijo za razne klopi ali pohištvo. Tako oblikovan mlaj zaživi v drugi vlogi. ▲

MLAJ

GORAZD MLINŠEK,
univ. dipl. inž. gozd.,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Spominjam se še časov, ko so po slovenskih trgih in hribih ob prazniku dela stali številni mlaji. Visokih olupljenih in lepo okrašenih smrekovih dreves, na katerih plapolajo zastave, je vse manj.

Pozabljamo, da so mlaji tudi sestavni del našega kulturnega izročila. Postavljajo jih ob 1. maju - prazniku dela in tudi drugih praznikov lokalno različno. V naših krajih je najbolj primerno drevo za mlaj smreka, saj je te

1. Posekano drevo so privlekli na Čečovje.
2. Jama je skopana, mlaj je olupljen
3. Brez gasilk ne bi bilo mlajevega venca.
4. Postavljeni mlaj je potrebno dobro "zakelati".
5. Mlaj na Čečovju se kosa s stolpniciami.
6. Tudi za kmečko hišo postavljeni mlaj krasi okolico (pri Brčniku v Podgori).
7. Ali je mlaj v Črni višji od več kot 40 metrov visokega cerkvenega stolpa?

Foto Gorazd MLINŠEK

Z GOZDARJEM NAČRTOVALCEM PO HRIBIH NAD ŽERJAVOM

KAREL ZAGORC, univ.dipl.inž.gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Spoštovani bralec, vabim te, da greš z menoj na pot po hribih nad Žerjavom v Mežiški dolini, kjer bova skupaj razmišljala o načrtovanju razvoja gozdov in gozdnega prostora in o nekaterih drugih problemih.

Po slabi uri hoje sva se povzpela na Ostrčnjakov vrh, ki je kot nekakšen razgledni balkon nad Žerjavom in Dolino smrti, s katerega pa se odpira tudi lep razgled na bleščeče bele vrhove Pece, Raduhe, Olševe, Smrekovca in Uršlje gore. Tik pod nama stoji na temeljih nakdanje Ostrčnjakove kmetije vikend. Dolgo so ljudje živeli tod, še potem, ko so strupeni plini iz topilnice svinca v Žerjavu uničili gozd v neposredni bližini kmetije. Sladek vonj topilniškega dima, nasičen z žveplom in težkimi kovinami, jih je pregnal, uničil gozd in zastrupil tla. Tudi danes, ko sva se vzpenjala po strmi poti, sva čutila v ustih ostudno sladkobo.

Imisijsko območje, kjer so v gozdovih vidne škode po imisijah, obsega okrog 4000 ha. Strupeni plini so ogrozili zdravje ljudi in živali ter uničevali rastlinstvo, še zlasti gozdove. Do leta 1992 so dobivali kmetje in lastniki gozdov najbolj ogroženih območij odškodnine za povzročeno škodo. Po tem letu pa sta se metalurško podjetje in država odrekla odgovornosti za povzročeno škodo in prizadetim ne plačujeta več odškodnin. Smo ali nismo pravna država?

Pod nama, spoštovani bralec, je Dolina smrti, ki jo nekateri, ki imajo slabo vest, prekrščujejo v Dolino dimnikov, da se lepše sliši. Dolina smrti je v spodnjem delu erozijski jarek s številnimi hudourniški pregradami nad katerimi so strma erozijska pobočja popolnoma brez rastlin. Šele višje se začne travna vegetacija in še višje se pojavlja pomladek dreves, predvsem

breze, bora in javora. Teh travnih površin in vsaj malo pomlajenih je okrog 80 hektarov. Če bi bile razmere normalne, bi rekla, pripravite 80 milijonov tolarjev, četrtilijona sadik pa na delo. Toda stvar ni tako enostavna. Ali se iz dimnikov res ne bo več pokadilo in posmodilo mladih sadik in tolarčkov (čutiš v ustih osladni okus)? Ali veva kako bo uspevalo drevje na teh plitvih, s sivicem, žveplom in težkimi kovinami prepojenih tleh? Koga tako zelo motijo ogolele površine, ko pa imajo v Žerjavu vrtove na "težkih" tleh? Vloženega denarja pa gozd v stoletjih ne bo povrnil. In še pogled naprej: v Črni gradijo prihodnost na turizmu, potem se bodo pač morali odpovedati umazani industriji. Bo to čez 20 let? Sedaj ekskurzije ne bodo več opazovale uničenja v Dolini smrti pač pa bodo udeleženci opazovali in študirali kaj zmore in kako dela narava in kako se vrača življenje. Bodo lepa pokrajina, brezovi gaji, borovi in javorovi gozdovi, divjad pa spomeniki industri-

jskega obdobja prava vaba za turiste?

V načrt bova zapisala, prepustite naravi, da poseje in neguje namesto vas.

Spet so za nama ure pešačenja. Drobne stezice so naju vodile preko Tebra, skozi bukov in brezov gozd pod Kavšakov vrh in naprej v gozdove nad Jazbino. Ob osojnim gozdnem robu so še krpe starega snega, na prisojnih legah pa cvetijo telohi, volčin, trobentice, vresje, v skalah pa sva našla celo cvet avriklja. Ogladala sva si nekaj gozdov v Jazbini. Nekateri so nama bili všeč, tako borovi varovalni gozdovi pa mešan gozd smreke, bukve in macesna, z debelimi drevesi in visoko lesno zalogo. Videla pa sva tudi slike gozda, ki nama niso bile prav nič všeč: debelo drevje je bilo posekano in so ostali v gozdu le nekakšni ostanke, polomljena drevesa in skupine dreves po snegu in vetru, začetke erozije na površinah, ki jih ne varuje več gozd, čiste smrekove nasade. ▶

Po teh hribih sva hodila.

Foto Karel Zagorc

◀ Lastnik gozda ima interes, da mu gozd trajno daje kar največji dohodek in hkrati zagotavlja tudi številne druge ugodnosti, ki so v korist lastniku in družbi. Takšen ciljni gozd bi moral imeti velik prirastek, ki bi se nabiral na lepih drevesih, moral bi biti zdrav in odporen proti poškodbam po snegu in vetru, boleznim in škodljivcem, stroški za obnovo in nego bi morali biti čim manjši, prav tako bi morala biti sečnja in spravilo čim bolj poceni. Pot do takega gozda ni tako enostavna, saj moramo imeti najprej predstavo kako naj takšen gozd izgleda. Poleg opisa takega ciljnega gozda je zelo koristno, da v naravi najdemo slike gozda, ki ustreza predstavam o našem cilju. Da takšen gozd vzgojimo ga je potrebno negovati. Potrebno delo, ki ga je toliko manj in je toliko bolj uspešno kolikor je bolj strokovno in pravočasno opravljeno in naposled so potrebna tudi sredstva za izgradnjo prometnic. Velik problem je, da se delo in deloma tudi vlaganja v gozd povrnejo šele čez leta in desetletja.

Malo sva že utrujena, saj sva si med tem ogledala in opisala varovalne gozdove pod Ovčjim vrhom, se povzpela po strmih pobočju na vrh, ki daje poleg Ostrčnjakovega vrha Žerjavu značilen izgled.

Od tu je lep pogled proti Uršlji gori, kjer so vršno piramido v preteklosti kot obroč obdajale velike kmetije. Danes jih je le nekaj. Nekaj jih je pohrustal grof, nekaj jih je med vojno pogorelo, nekaj jih je propadlo. Kmetijske površine so sedaj pašniki, deloma so zarastle z gozdom.

Na Koroškem je opuščanih kmetij kar dosti. Razvojni trendi in napovedi ob vstopu v Evropsko skupnost so kaj slabi. Pri tem napovedovanju o opuščanju malih kmetij me še posebej moti, da se ne omenja hudih težav, ki jim bodo izpostavljeni (do)sedanji lastniki kmetij. Dogajale so se in se bodo kaj čudne stvari, ko je in bo premoženje zapuščalo ene in se selilo k drugim. Kdo bo poskrbel za ljudi, ki bodo prišli ob premoženje in izgubili socialno varnost? Kdo vse se bo gostil ob tej pogači? Kako so propadala posestva in kakšne poti je ubirala pravica v Jazbini in Kotljah pred drugo svetovno

vojno, je opisal Prežih v Požganici in Jamnici. Bo tudi sedaj tako?

Pod nama so halde. To so odlagališča jalovine, ki so jo nakopali v rudniških jamah. V mežiškem rudniku svinca in cinka so skupali približno 1000 kilometrov jamskih rogov. Iz izkopanega materiala so izločili svinec in cink, jalovino pa so odložili na bregovja nad žerjavom in drugod. Po zelo grobem izračunu je v teh haldah nad 5 milijonov kubičnih metrov jalovine. In sedaj, ko so rudnik zaprli, je treba nekaj napraviti. V Podpeci pa tudi na pobočjih Šumahovega vrha so "žive" halde, ki so se v desetletjih in celo v stoletjih le malo obrastle. Posebno na sončnih legah so razmere za uspevanje vegetaci-

je tako težavne, da so procesi zaraščanja za človekovo časovno uro povsem neopazni. Zato so se nekdanji knapi lotili ozelenjevanja. Na halde so zgradili ceste. Premikanje jalovine so preprečili s popleti iz vrbovih šib, navozili so zemljo in z njo prekrili jalovino in posadili sadike. To delo je seveda izredno drago.

Zato bova v gozdno-gospodarski načrt zapisala, da vseh hald le ni treba ozeleniti in da naj nikar ne sadijo smreke, ki v teh razmerah slabo uspeva.

Najina pot je pri kraju, poslovi-va se od teh na svoj način lepih krajev in jim zaželiva bolj zdrave in bolj zelene prihodnosti. ▲

VIII. SREČANJE ČLANOV KLUBA UPOKOJENIH KOROŠKIH GOZDARJEV

Klub upokojenih koroških gozdarjev letos prireja že osmo srečanje, ki bo v četrtek, 6. julija 2000, s pričetkom ob 10. uri v gostilni DULER pri Kotljah.

Kot vedno, bodo organizatorji tudi letos poskrbeli za dobro hrano in vesel kulturni program.

Čimprej se prijavite članom odbora na vašem območju. Prispevek na člana je 1.500 SIT.

Vabljeni! Odbor Kluba upokojenih koroških gozdarjev

GOZDARSKI ŠTUDIJSKI DNEVI 2000

JERNEJA ČODERL, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Letošnja študijska dneva, ki sta se odvijala 11. in 12. maja v Kranjski gori, sta bila namenjena prenosu novih znanj v gozdarstvu in hkrati obeležitvi 50 - letnice univerzitetnega študija gozdarstva. Profesorji in strokovni sodelavci gozdarske fakultete so predstavili razvojnino pot pedagoškega in raziskovalnega dela.

Študij gozdarstva v Sloveniji ni bil mogoč do študijskega leta 1949/50, ko se je vpisala prva generacija študentov. Do tega leta so gozdarji obiskovali gozdarske fakultete na Dunaju, v Pragi, kasneje pa v Zagrebu in Beogradu. V času kraljevine Jugoslavije je na slovenskih tleh delovala nižja gozdarska šola v Mariboru. Mejniki v razvoju univerzitetnega študija gozdarstva so po začetkih leta 1949: 1960 stopenjski študij, 1962 lesna usmeritev, 1966 začetek magistrskega študija, 1968 samostojni študij lesarstva v okviru gozdarskega oddelka, 1975 popolna ločitev gozdarskega in lesarskega študija, 1976 temeljita prenova študijskega programa s pomembnimi vsebinskimi spremembami in vključitvijo novih predmetov, 1978 začetek višješolskega študija gozdarstva ob delu, 1985 nov študijski program, višješolski študij kot redni študij, 1992 prenova višješolskega in visokošolskega programa, 1994 postopno ukinjanje višješolskega študija in začetek visokošolskega strokovnega študija.

Študij gozdarstva se je do danes razvil v skladu z razvojem stroke doma in v tujini v smislu sonaravnega gospodarjenja z gozdovi, ki je ekološko in ekonomsko usklajeno.

V okviru študijskih dnevov so predstavili rezultate raziskovalnega dela profesorji Biotehniške fakultete - Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. V diskusijah so udeleženci obravnavali aktualna vprašanja v povezavi z obravnavanimi vsebinami.

Kakor vsaki dve leti, ko so študijski dnevi organizirani, so se tudi

tokrat zbrali na enem mestu predstavniki vseh, ki se z gozdarstvom oziroma gozdom poklicno ukvarjajo: Zavod za gozdove, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov, izvajalska podjetja, Gozdarska fakulteta, Gozdarski inštitut. Osnovna ugotovitev delavcev fakultete, ki so študijska dneva pripravili je bila, da se število udeležencev iz leta v leto zmanjšuje. Gotovo za slabo udeležbo ni vzrok pomanjkanje zanimanja med gozdarji, ampak omejene finančne in prostorske možnosti. Pričakovala sem, da se bo študijskih dni udeležil tudi kakšen predstavnik ministrstva, vendar se to tudi letos ni zgodilo, čeprav obeležujemo petdeset letnico univerzitetnega študija gozdarstva, ki je gotovo zavidljiv jubilej.

Ocene strokovnih prispevkov si ne dovoljujem podajati, s stališča dela v gozdarski operativi pa z veseljem zapišem, da so bili referati zanimivi in v veliki večini neposredno povezani s praktičnim delom v gozdu. Referati so bili pripravljeni po posameznih tematikah. Navajam referate in naslove ter osnovne vsebine strokovnih prispevkov, ki so me posebej pritegnili:

dr. Jurij Diaci: Naravno pomlajevanje v nasadih smreke na Krašici

V prispevku je avtor prikazal metode in rezultate študija pomlajevanja v smrekovih sestojih na nazarskem območju z namenom poučiti, kako vpliva na naravno pomlajevanje rastišče, velikost in starost vrzeli ter rastlinojeda divjad.

Izsledki raziskave so zanimivi za dele našega območja, kjer se srečujemo s problemi pomlajevanja v zasmrečenih sestojih (višinski gozdovi).

dr. Miha Adamič: Ali je dinarski rjavi medved nevaren ljudem?

V letih 1994 in 1995 je bilo anketiranih 147 gozdarjev iz osrednjega območja razširjenosti rjavega medveda in 46 gozdarjev iz območja njegove največje in nestalne prisotnosti. Anketirani so opisali 211 srečanj ljudi z medvedom. Le v 13 primerih so opazili agresivno vedenje medveda. V teh srečanjih so bile udeležene samice z mladiči. Ta srečanja so se kljub temu, da je bila agresivnost opazna, končala brez poškodb. Iz zaključkov raziskave sledi, da je neobjektivno trditi, da je

medved na splošno nevaren oziroma da življenjsko ogroža ljudi, ki z njim sobivajo. Tudi trditve o nenevarnosti medveda je neobjektivna polresnica. Pri razpravah o medvedu naj bi odtehtali največ argumenti in manj politična moč.

dr. Marjan Kotar: Vpliv starosti in debeline dreves na donos gozda

Debela drevesa pomenijo pridelavo lesa visoke kakovosti in doseganje višje cene po m³. Debelejši les vzgojimo z daljšimi proizvodnimi dobami. Avtor referata z raziskavo potrjuje, da pri nekaterih drevesnih vrstah z večjo starostjo prihaja do napak lesa, ki debele sortimente razvrednotijo. Za doseganje zadostne vrednostne proizvodnje je potrebno pri bukvi skrajšati proizvodno dobo na 90 - 110 let, pri češnji na 50 let, pri gorskem javorju pa na 100 let. Pri bukvi se z večjo starostjo pojavlja rdeče srce, češnje so po petdesetem letu napadene s trohno, pri gorskem javorju nastopi pri starosti nad 100 let škodljiva obarvanost jedrovine. Pri puščanju debelih dreves v sestojih, tudi po poteku idealne proizvodne dobe glede vrednostne proizvodnje, gozdarji upoštevamo še ostale - nelesne oziroma neekonomske vloge drevesa.

dr. Iztok Winkler: Solastniki gozdov kot specifična lastniška kategorija

V Sloveniji je pretežni del gozdov v zasebni lasti. Več kot četrtina naših lastnikov gozdov ima gozd v solastniškem razmerju. Delež solastništev se je močno povečal tudi z denacionalizacijo. Delo gozdarske službe je zaradi solastništev pogosto oteženo, več je administrativnega dela. Rešitev bi bila, če bi z zakonom predpisali, da morajo imeti solastniki določenega skrbnika, ki bi samostojno v imenu vseh solastnikov odločal o gozdu oziroma bi komuniciral z javno gozdarsko službo.

V praksi ugotavljamo, da je delo v solastniških gozdovih dejansko težavnejše, včasih je zaradi nesoglasij med solastniki celo onemogočeno in se omejuje na najnujnejše. ▲

TEKMOVANJE LASTNIKOV GOZDOV Z MOTORNO ŽAGO

FRANC HUDRAP, inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Zavod za gozdove Slovenije je v okviru sejma kmetijstvo, gozdarstvo in prehrana v Kranju organiziral drugo državno tekmovanje lastnikov gozdov v gozdarskih veščinah.

1. Ekipa po prihodu v Kranj.
2. Ekipa s sodnikom Potočnikom in vodjem ekipe Hudrapom pred pričetkom tekmovanja.
3. Adi Rošar na zmagovalni stopnički.
4. Mirko Štern je prejel pokal za tretje mesto.

Foto Franc Hudrap

Tekmovanja so se udeležile ekipe lastnikov gozdov, ki smo jih izbrali in pripravili na območnih enotah ZGS. Sodelovalo je štiriinajst ekip, iz vsake območne enote po ena.

Ekipo so sestavljali štirje tekmovalci, ki so lahko tekmovali le v eni disciplini. Našo območno enoto so zastopali: Adi Rošar - kombinirani rez, Mirko Štern - zasek in podžagovanje, Pavel Mihey - podiranje na balon, Jože Štern - kleščenje.

Ekipno so dosegli odlično četrto mesto, pokal se jim je izmuznil le za las! Smo pa zato lahko ponosni na naša tekmovalca, ki sta posamezno dosegla odlična rezultata. Adi Rošar je državni prvak v kombiniranem rezu; izvedel ga je izredno natančno in neverjetno hitro, Mirko Štern pa je dosegel tretje mesto pri izdelavi zaseka in pri podžagovanju. Čestitamo!

Tekmovalci so za prva tri mesta prejeli pokale, vsi pa lepe praktične nagrade. Po samo dveh skupnih treningih (imeli smo jih na poligonu, ki ga je na domačem dvorišču uredil Jože Štern), je takšna uvrstitev lep uspeh.

Seveda pa bi se tekme težko udeležili brez sponzorjev: ZGS OE Slovenj Gradec, Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, Prevent Mislinja, Gozdarska zadruha Slovenj Gradec. Za pomoč se jim lepo zahvaljujemo. Eden izmed pogojev za udeležence tekmovanja je bil tudi popolna opremljenost z zaščitnimi sredstvi ter sodobna, brezhibna motorna žaga. Prav tako se zahvaljujemo Maksu Potočniku za pomoč pri pripravi ekipe, ki je na tekmi sodeloval kot sodnik.

Želja organizatorjev je, da bi tekmovanje lastnikov gozdov v okviru kranjskega sejma postalo tradicionalno, naša pa, da bi uspehe še izboljšali. ▲

DANICA ONUK, inž. agronomije

Razstava "Dobrote slovenskih kmetij" je bila tudi letos v Minoritskem samostanu na Ptuj v dneh od 11. do 14. maja. Kot vsako leto so prinesli svoje izdelke na ocenjevanje in razstavo tudi koroški kmetje.

Koroško žganje je bilo dobro ocenjeno, prav tako krušni izdelki, še posebej pa rženi kruhi.

Letos so ob tej priložnosti prvič razstavlali svoja dela tudi kmetje slikarji samouki. ▲

1. Udeleženske ekskurzije na Ptuj ob slikah Mihaela Lenart iz Raduš.

2. Komisija pri ocenjevanju mešanih kruhov.

3. Med dobitniki priznanj za žganje je bilo tudi precej koroških kmetov.

Foto Danica ONUK

ŽE KOSCI KOSIJO

FRANC JURAČ

Na Volavčevi kmetiji v Golavabuki so letos zgodaj pohiteli s košnjo in s siliranjem krme. Večji del košnje opravijo s traktorjem, veliko robov in strmin pa morajo pokositi ročno. In tudi naš posnetek smo naredili prav v času, ko sta gospodar Ivo Jeromel in njegov svak Mirko Jeromel kosila tisto površino ki je s traktorjem nista mogla pokositi. ▲

Na Volavčevi kmetiji
v Golavabuki kosijo.
Foto Franc Jurač

KORUZA

MILENA CIGLER GREGORIN, inž. agronomije

Pomen in razširjenost

Med žiti, pa tudi med vsemi kulturnimi rastlinami je koruza na tretjem mestu za pšenico in rižem. Približno polovico vse koruze pridelajo v ZDA. Danes uspešno pridelujejo koroze tam, kjer se je še pred desetletji zaradi hladnega podnebja zdelo skraj nemogoče.

Pomen koruze je velik. Uporabljajo jo za okoli 3000 različnih izdelkov, od hrane za ljudi in živinsko krmo do najrazličnejših kemičnih izdelkov.

Rastne razmere:

Tla

Koruza najbolje uspeva na globokem črnozemu, ki iz podtalja s padavinami ali namakanjem korozi omogoča vsaj 500 do 600 mm vode. Primerne so tudi združbe rjavih tal, ki so se razvile na naplavinah različnih rek. Takšna tla so večinoma zračna, strukturna in vsebujejo 2 do 3,5% humusa. Primerna so tudi ilovnata tla, na apnencih in dolomitih ter tla na laporjih in peščenjaki, prav dobro pa uspeva tudi na barjanskih tleh. Čeprav koruza ni občutljiva na zakisanost tal, saj uspeva na tleh s pH 5 do 8, pa na težjih tleh večja zakisanost deluje bolj neugodno na vznik in začetno rast koruze kot na lažjih tleh.

Podnebje

Da lahko koruza normalno začne in konča svojo rast in razvoj, je potrebno dovolj toplote, pa tudi padavin. Te morajo biti v vsej rastni dobi porazdeljene na način, ki najbolj ustreza vsakokratnim trenutnim razmeram. Po ameriških podatkih naj bi bila vsota povprečnih dnevniških temperatur med rastjo koruze okrog 20 do 25 stopinj Celzija. Temperaturno povprečje poletnih mesecev (junij, julij, avgust) naj bi po ameriških podatkih bilo manjše od 19 stopinj Celzija in povprečje minimalnih nočnih temperatur naj ne bi bilo manjše od 13 stopinj Celzija.

V pasu Corn Belt (ZDA), kjer pridelajo dobro tretjino vse koruze na svetu (65 d/t/ha) je povprečje letnih temperatur v poletnih mesecih 21 do 27 stopinj Celzija, povprečje nočnih temperatur pa je 14,5 stopinj

Celzija, več kot 140 dni pa je brez slane.

Zgodnji hibridi uspevajo pri povprečni dnevni temperaturi poletnih mesecev 15,5 do 17 stopinj Celzija, oziroma vseh povprečnih dnevniških temperatur vsaj 2200 stopinj Celzija, silažna koruza pa uspeva tudi pri eni stopinji nižji temperaturi poletnih mesecev oziroma pri vsaj 2050 stopinj Celzija.

V primeru, da je dovolj vlage, je za rast najugodnejša temperatura 25 do 30 stopinj Celzija pri polnem sončnem obsevanju. Temperature pod 0 stopinj Celzija so nevarne, ko koruza že vznikne. Mlada rastlina prenese - 2 do - 3 stopinje Celzija. Nevarne so fronte med 10. in 20. majem, ki so pri nas sorazmerno pogoste.

Morfološke lastnosti

Korenine so razmeroma plitve, približno 80% vseh korenin sega le 30 cm globoko. Primerna korenina ne odmre, ampak se močno razrašča in iz nje gredo stranske korenine.

Iz podzemnega in prvega nadzemnega stebelnega kolenca poženejo močne adventivne korenine, ki jih rabi rastlina predvsem za oporo. S pravilno obdelavo in izbiro ustrezne njive lahko tvorbo koreninskega sistema močno pospešimo. Korenine lahko merijo v dolžino tudi skupno do

4 m, v globino pa segajo več kot 1,5 m.

Steblo in listi:

Stržen je sestavljen pretežno iz parenhimskih celic, ki imajo prevodno funkcijo. Dolžina stebela se močno spreminja, od 50 do 600 cm. Zobanke se večinoma ne razraščajo, pač pa je to pogosto pri trdinkah. Pri korozi za zrnje razraščanje ni dovoljeno, je pa zato zaželeno pri korozi za silažo.

List je 5 do 12 cm širok in 30 do 150 cm dolg. Razporeditev listov je enaka kot pri drugih travah in tudi njihovi sestavni deli so enaki. Število listov se močno razlikuje glede na vrsto in niha od 8 do 48. Ta lastnost je sortno značilna. Koruza ima najpogostejše 12 do 18 listov. Od listne površine je v precejšnji meri odvisen biološki potencial sorte.

Socvetje:

Rastlina je enodomna, cvetovi pa so enospolni: moško socvetje je metlica, žensko storž. Storž je z lečjem pokrito socvetje ženskih cvetov, ki so na klasincu. Na klasincu je od 4 do 20 vrst klaskov s po dvema cvetoma. En cvet je zakrnel. Pestič ima dolg vrat, ki v času cvetenja zraste do 40 cm. Ta pojav imenujemo svilanje.

Metlica je na vrhu stebela in se razrašča v vejice, na katerih je paroma po dve moških klaskov. Vsak klasek ima po dva cvetova.

Ti cvetovi cvetijo večinoma 1 do 3 dni prej kot žensko socvetje. V sušnem vremenu je razlika še večja in zato težje pride do oploditve.

Storž:

Botanično je zbirni plod. Dolžina storžev močno niha od 20 do 50 cm. Trdinke imajo krajši konični plod, zobanke daljšega. Na storžu se oblikuje 400 do 700 zrn. Velikost in oblika zrn zelo nihata. Zelo pomembno je težinsko razmerje med klasincem in zrnjem.

Zrno:

Absolutna teža je od 150 do 600g. Tudi kemična sestava se močno razlikuje. Kemično se zrno sestoji iz surovih beljakovin, surovih maščob, nedušičnih ekstraktov, surovih vlaken, vode, pepela.

Trdinka ima precej več beljakovin, zobanka pa maščob in ogljikovih hidratov. V posameznih delih zrna so te snovi zelo neenakomerno porazdeljene.

Poznamo zeleno, mlečno, voščeno in polno zrelost.

Zelena zrelost nastopi takoj po oplodnji in traja približno tri tedne. V tem času zelo hitro raste klasinec, zrno pa le počasi. Ob koncu zelene zrelosti pa je zrno že veliko, svila se suši in ko se zeleno barvilo v oplodnji razgradi, preide zrno v mlečno zrelost.

V začetku mlečne zrelosti je vsebina zrna še zdrizasta in po konsistenci (gostoti) podobna mleku. Ko se zaradi dotekanja asimilatov in delnega izgubljanja vode vsebina zrna že toliko zgosti, da jo lahko z nohtom krušimo, podobno kot vosek, to imenujemo voščena zrelost.

Polna zrelost je istovetna s fiziološko zrelostjo zrna. Ta napoči tedaj, ko preneha pretakanje asimilatov iz rastline v zrno. Ob začetku polne zrelosti se oblikuje na hrbtni strani (nasproti kalčku) spodnjega dela takomenovana črna plast, ki je 2 do 4 mm velika. To črna plast ima vsako suho zrno. Tehnološka zrelost nastopi takrat, ko se zrnje osuši do take mere, ki omogoča spravo in lahko napoči pred polno zrelostjo ali po njej. ▲

TEČAJ IZDELKOV IZ ČOKOLADE

Predsednica društva: MILKA PODRIČNIK

V mesecu februarju smo se kmetice iz Mežice zbrale pri Rehtu, da bi se naučile kaj več o čokoladi.

Tečaj je vodila gospa Marjana Košmrlj iz Maribora. Zbralo se je 15 žena in deklet. Najprej smo malo prisluhnile teoriji, potem pa smo že veselo pripravljale vsaka svojo slaščico. Največ smo naredile raznih pralin, takih, kot jih dobimo v bombonjerah, dunajskih konic, gosposkih kolačev ...

Tečaj je trajal 6 ur in komaj smo uspele narediti vse. Ob koncu tečaja smo si vse izdelke razdelile in jih odnesle domov. Dogovorile smo se, da se v jesenskem času zopet dobimo ob pripravi slanega peciva. ▲

Foto Milka Podričnik

**ZAVAROVALNICA
MARIBOR**

ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.

Podružnica SLOVENJ GRADEC

tel.: 41-591, 41-881, 41-882, fax: 41-814

Zavarovalnica Maribor d.d.
zanesljiv partner za vse
vrste zavarovanj.

Zavarovalnica
z najdaljšo tradicijo
in največ
zavarovanci
na Koroškem!

SREČANJE KMETIC OB MATERINSKEM DNEVU

MILKA PODRIČNIK

Spet je minilo leto in prišel je čas, ko se narava hitreje prebuja. Na koledarju pa je 25. marca napisano, da je to materinski praznik.

Kmečke žene smo si ta praznik vzele za svojega in ga tudi vsako leto praznujemo. Tako je bilo letos že 8. tradicionalno srečanje kmetic Mežiške doline v gostišču Edlvaša na Holmecu.

Zbralo se nas je 90 žena in deklet. Prisluhnile smo kulturnemu programu, kjer so se nam prvič predstavile kmetice, ki so z veseljem do petja sestavile pevski zbor in se v kratkem času naučile nekaj lepih pesmi.

Upamo, da jih je naš aplavz vzpodbudil, da bodo s petjem še nadaljevale in nas še v prihodnje razveseljevale na naših prireditvah. Pesem Helene Blagne nam je zapela Vera Roženičnik, otro-

ci osnovne šole Mežica pa so nam zaigrali igrico "Knapovška družina" pod vodstvom Mateje Jurhar.

Po končanem programu so nam postregli z večerjo, nato pa je sledil ples do jutra z ansamblom Vornšek.

Pripravili smo tudi bogat srečolov, ki nam je delno pomagal pokriti stroške, ostanek pa je namenjen za ureditev prikolice v Banovcih.

Noč nam je pokvarila edino ura, saj smo jo morali ob dveh zjutraj prestaviti že na tretjo, zato smo bili prikrajšani za eno uro in jutro je prehitro prišlo.

Menim, da so takšna druženja prav za kmečke žene zelo potrebna in upam, da bodo tudi še v prihodnje. ▲

MARJANA SIMETINGER, Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

Hepatitis je splošni pojem za vnetje jeter. Sprožijo ga lahko različni vzroki: presnovne bolezni, zdravila, alkohol, toksini, najpogostejši vzrok pa so virusi.

Akutni virusni hepatitis je pogosta nalezljiva bolezen. Obstaja vsaj šest različnih virusov hepatitisa, ki povzročajo akutno vnetje jeter: virus hepatitisa A, B, D ter skupino virusov ne A ne B hepatitisa, v kateri že ločimo virus hepatitisa C in E. Zadnja leta pa proučujejo pomen hepatitisa G. Hepatitis B je nalezljiva virusna bolezen, ki prizadene predvsem jetra. Približno v polovici primerov poteka neopazno za okuženega, ki tako lahko nevede postane klicenosec. Virus hepatitisa B lahko povzroči tudi kronični hepatitis, cirozo in raka na jetrih. Pri odraslih poteka bolezen pri 30% obolelih brez simptomov, pri eni tretjini so simptomi podobni gripi, brez zlatenice. Le pri 30 do 40% obolelih se pojavijo tipična znamenja virusnega hepatitisa: zlatenica, temen urin, svetlo blato, utrujenost, bolečina v

zgornjem desnem predelu trebuha. Manj kot en odstotek bolnikov razvije hudo obliko vnetja z visoko smrtnostjo; 6 - 10% odraslih bolnikov ostane kroničnih nosilcev virusa in so kužni vse življenje, pri 25% le - teh pa se razvije jetrna ciroza in karcinom. V Sloveniji ugotavljamo prekuženost s HBV pri 16% krvodajalcev, medtem ko je vseh kroničnih nosilcev HBV 1 - 2%. Zaradi kronične okužbe je na svetu vsaj 60 milijonov bolnikov z jetrno cirozo, kar je več kot zaradi alkohola. Vsako leto zaradi akutnega hepatitisa B in njegovih posledic umre milijon ljudi in vsako leto se jih milijon na novo okuži. Večina okuženih pa se ne zaveda, da so nosilci virusa in s tem prenašalci okužbe. Nevarnost okužbe je večja ob stiku z okuženo krvjo, še posebej ob hkratni poškodbi, večja nevarnost okužbe je tudi v družini, kjer je eden izmed članov prenašalec bolezni, kakor tudi v primeru pripadnosti rizičnim skupinam (zdravstveni delavci, osebe, ki pogosto menjavajo spolne partnerje, intravenski

narkomani, varovanci zavodov...).

NAČIN PRENOSA VIRUSNEGA HEPATITISA B

Bolezen se prenaša s spolnim stikom, s krvjo, s slino, s spermo in z drugimi telesnimi izločki, preko predmetov kot so: zobna ščetka, brivski pribor, brisača in osebno perilo, jedilni pribor, okužene igle, okuženi instrumenti v zobozdravstvenih ustanovah, okuženi pribor pri tetoviranju, prenaša pa se tudi preko posteljice matere, ki je nosilka virusa hepatitisa B na plod ali novorojenčka ob porodu. Virus hepatitisa B se nahaja v krvi, v slini, v spermi, vaginalnem izločku, seču in v mleku doječe matere.

Cepjenje proti hepatitisu B je najbolj učinkovit preventivni ukrep. Cepjenje se opravi s cepivom proti hepatitisu B in sicer s tremi dozami po shemi 0,1,6, kar pomeni, da se 1. in 2. doza cepita v razmaku enega meseca, 3. pa čez šest mesecev. Cepivo je dobro imunogeno, saj raziskave

kažejo na več kot 90% zaščito pri cepljenjih.

Letos se je začela vzgojno izobraževalna akcija IVZ RS pod geslom: "NE BODI CEPEC ... CEPI SE". Gre za preventivno cepljenje proti hepatitisu B. Namen akcije je, da spodbudi čim več ljudi, predvsem izpostavljenih in spolno aktivnih k odločitvi, da se pred boleznijo zaščitijo s cepljenjem.

Cepjenje poteka tudi na Zavodu za zdravstveno varstvo na Ravnah. Cena je 4000 SIT za posamezno cepljenje. Za šolarje, dijake in študente je tretja, zadnja doza zastonj. ▲

Če se boste odločili za cepljenje v kolektivu, bomo termine in kraj cepljenja prilagodili vašim željam in potrebam.

Vse informacije dobite na telefonski številki 8705231. Posameznike cepimo ob ponedeljkih, sredah in petkih od 7.30 do 9.30. v naši ambulanti na Ravnah.

ZDRAVILA IZ NARAVE

MILENA CIGLER GREGORIN, inž.agr.

DIŠEČA VIJOLICA

Po travnikih in gozdnih robovih spomladi najdemo vse polno drobne dišeče ali manj dišeče rožice z imenom vijolica (ali tudi fijolica, ima pa tudi še druga imena). Malokdo pa ve, da je ta rožica zdravilna v celoti in sicer cvet, list in korenina.

Botanični opis

Dišeča vijolica je trajna zelika. Iz debele kratke korenine poganja prtični deli. S tem se rastlina deli, lahko pa se razmnožuje tudi s semenom. Listi so pecljasti in srčasti. Tudi cvetovi so na pecljih, v barvah od intenzivno vijolične do rdeče in redkeje bele. Pogosto je naša gostja po vrtovih. Cveti marca in aprila; včasih se jeseni pojavi drugo cvetenje.

Zdravilnost

Vsebuje saponine, sluzi, eterična olja in salicilno kislino. Zdravilna je cela rastlina. Cvetove in liste nabiramo spomladi, korenine pa oktobra in novembra. Cvetove in liste moramo na hitro posušiti v senci, da ne izgubijo zdravilnih učinkovin.

Vijolico cenimo kot zdravilo proti kašlju in za vse vrste obolenj dihal. Pospešuje izkašljevanje. Čaj iz korenin povzroča bruhanje, zato ga pijemo po jedi, čaj iz cvetja pa žene na vodo. Zunanje vijolico uporabljamo za grgranje pri vnetjih v ustih, vratu in žrelu, pa tudi za obkladke in kopeli pri zvinih, zmečkaninah in revmatičnih ali s protinom povezanih težavah v sklepih. Čaj iz vijolice tudi pomirja živce, ugodno deluje pri histeriji, ob-

čutku strahu, živčnem utripu srca in pri nespečnosti. Vijolico lahko skuhamo tudi na mleku. Naši predniki so uporabljali vijoličen med.

Priprava čaja

Prevretek pripravimo iz čajne žličke rastline in skodelice vode. Na dan spijemo tri skodelice z

medom oslajenega čaja, pijemo pa ga po požirkih in enakomerno ves dan.

Zunanje uporabljamo prevretek iz 5 g rastline in 1/4 l vode večkrat na dan. ▲

Vir.: Gerhard Leibold Biomedicina

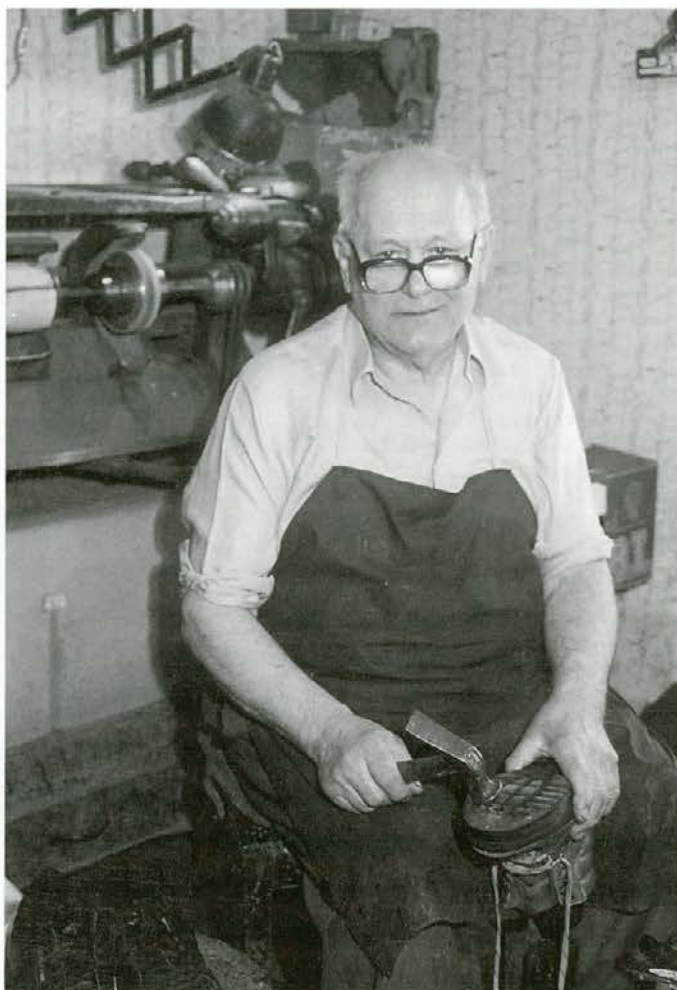
FRANC JURAČ

Bilo je pred 61 leti, ko se je Jože Levovnik iz Slovenj Gradca pri svojem očetu izučil za čevljarja in tako nadaljeval čevljarstvo tradicijo svojih prednikov. 75-letni čevljar Jože še danes pridno dela v svoji čevljarški delavnici, ki jo ima v Šolski ulici. Ljudje k njemu radi prihajajo, med njimi pa so tudi stare stranke, ki ga obiskujejo tudi po trideset ali več let. Čevljarstvo kladivo, šilo, pila, nož in škarje pa so njegovo glavno orodje, ki ga uporablja pri delu. V predsobi njegove delavnice so štirje čevljarški šivalni stroji, med katerimi je stroj Original Colibri, star krepko čez sto let in edini v Sloveniji, ki ima zgodovinsko vrednost. Zanimivost tega stroja pa je v tem, da ga je treba pogonjati ročno.

"Ko sem končal meščansko šolo, sem bil star štirinajst let. Oče me je nagovoril, da se izučim za čevljarja. Čevljarstvo je bila družinska tradicija. Tako je želel tudi moj oče, ki je imel čevljarstvo obrt vse od leta 1918. S tem pa se mu je uresničila želja, da Levovnikova čevljarstva obrt ne bo izumrla. Ker pa sem jaz imel meščansko šolo, je učna doba trajala samo dve leti. Leta 1941 sem se izučil za čevljarja potem pa do leta 1943 delal kot pomočnik. Tega leta sem bil prisilno mobiliziran v nemško vojsko iz katere sem se vrnil 16. maja 1945. leta. Takoj po vrnitvi me je oče zaposlil v čevljarški delavnici, v kateri delam še danes," pravi mojster Jože Levovnik.

Takoj po vojni ste se zaposlili v očetovi čevljarški delavnici. Kako se spominjate tistih težkih časov?

"Takrat je oče imel zaposlenih osemnajst pomočnikov. Vsi so stanovali v naši hiši in moja mama jih je morala večkrat nasititi. Vsi so bili pridni in delavni in z njimi je bilo prijetno delati. Časi po vojni pa so bili zelo težki, posebno za zasebne obrtnike. Če v čevljarški delavnici ne bi imeli dovolj stare zaloge materiala, sploh ne bi mogli opravljati čevljarstva obrti. Vse kar je čevljar potreboval za svoje delo, po vojni nismo mogli dobiti, zato je oče na mojo pobudo

Čevljar Jože Levovnik

Foto Franc Jurač

poiskal stik s podjetjem Obutev iz Kranja, pozneje pa se je to podjetje preimenovalo v Planiko. To podjetje je imelo svojo poslovalnico v Mariboru. Preko te poslovalnice smo pričeli uspešno sodelovati z izdelovanjem ženskih in moških čevljev. Izdelovali smo delavske čevlje in škornje za takratno JLA. Leta 1958 pa smo nadaljevali z izdelovanjem delavskih čevljev za Gozdno gospodarstvo Celje in za Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec. Delavci so naše čevlje radi nosili in nikoli niso tožili, da jih bolijo noge. Veste, tudi od čevljarja je odvisno, kakšne čevlji naredi, da jih ljudje radi nosijo."

Kdaj pa ste čevljarstvo obrt prevzeli vi?

"Leta 1969 je odšel moj oče v

zasluženi pokoj, od takrat naprej pa sem obrt prevzel jaz. Za obrtnike so bili težki časi in nobeden obrtnik ni mogel uveljaviti zdravstvena varstva za družinskega člana. Nosilec zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja je lahko bil le obrtnik. Pa še ena težava je nas obrtnike čevljarstva obrti pestila. Napram čevljarstvom zadrugam, ki so takrat obstajale, smo bili mi zasebni čevljarji v zelo neenakem položaju. Ko smo obrtniki kupovali čevljarški material, smo morali pri nakupu materiala plačati 20% davek. Pri prodaji izdelka pa so nas ponovno obdavčili z 20% davkom. Vse to pa je imelo težke posledice in mnogi obrtniki so takrat odpovedali obrt in s tem je čevljarstvo

obrt iz leta v leto počasi tonila v pozabo. Med mladimi ni bilo več zanimanja za čevljarstvo delo in danes bi vam lahko na prste preštel tiste čevljarje, ki še vztrajajo in delajo. Le jaz sem še eden tistih, ki imam pri svojih 75 letih še to obrt."

Omenili ste, da ste potem, ko ste prevzeli obrt vi, nekaj let izdelovali delavske čevlje za Gozdno gospodarstvo oziroma za gozdne delavce?

"Gozdna gospodarstva so takrat iskala čevljarje, ki bi kvalitetno izdelovali delavske čevlje za gozdne delavce. Ker sem imel zaposlenih osem pomočnikov sem se odločil za izdelavo teh čevljev. Ne bom se pohvalil, če rečem, da je bilo zanimanje za naše čevlje veliko. Izdelovali smo čevlje za Gozdno gospodarstvo Celje in naše čevlje so nosili delavci vse tja do Brežic in Krškega. Tudi z Gozdnim gospodarstvom Slovenj Gradec smo imeli sklenjeno pogodbo o izdelavi delavskih čevljev. Vse obrate na Koroškem, v Mislinjski in Dravski dolini smo zalagali z našimi čevlji dolga leta. Potem so prihajali časi, ko ni bilo več potrebe po izdelovanju delavskih čevljev in smo takoj po dolgih letih s tem prenehali. Še danes tu pa tam srečam kakšnega upokojenega gozdnega delavca in pri srcu mi je, ko mi reče, da smo izdelovali kvalitetne in dobre čevlje."

Pri čevljarstvu delu vztrajate še danes in po 61 letih se nikakor ne morete ločiti od čevljarškega stola, kladiva in šila!

"Ja res je. V delavnici, kjer sem preživel vse svoje življenje sem najraje. Delam koliko zmorem. Zdaj novih čevljev ne izdelujem več. Moje stare "kunte" pa mi še vedno nosijo v popravilo obuvale. Veste, tudi sedaj so težki časi in mrsikdo si ne more kupiti novih čevljev, zato nosijo v popravilo čevlje tako dolgo, da jih do konca ne iznosijo. Včasih so ljudje dobili nove čevlje le za božič ali veliko noč. "Fabriški" čevlji nimajo dolge življenske dobe in prav zanimivo je, da ►

◀ so ljudje čevlje, ki smo jih mi ročno izdelovali, nosili tudi do deset let. Kot zanimivost pa naj povem tudi to, da sem pri svojem čevljarstvu delu moral izdelati nekajkrat čevlje s številko 52. Od teh čevljev, ki sta jih nosila železničar iz Dravograda in Martin iz okolice Doliča sem moral najprej izdelati kopito s takšno številko in to kopitu še danes skrbno hranim v svoji delavnici. V delavnici pa imam še veliko drugih ročnih pripomočkov, ki so nam prav prišli pri izdelavi čevljev. Ponosen pa sem na čevljarstvo, ki ga ni moč poganjati nožno ampak ročno. Original Colibri je znamke ta stroj, star pa krepko čez sto dvajset let. In, ko danes pomislim, je mnogo starejši od železniške proge Dravograd - Velenje, ki ni niti sedemdeset let dočakala svoje starosti."

Tako pravi slovenjegraški čevljar Jože Levovnik, ki še danes z veseljem sprejema svoje stare pa tudi nove stranke. Ko mu v delavnico prinašajo v popravilo dotrajane čevlje, se z njimi veliko pogovarja in izve veliko novic iz vsakodnevnega življenja. Vse to pa mu daje veliko moči in volje do čevljarstva dela, v katerega je zaljubljen še danes. "Če ne bi imel dobrega sina pa dobre snahe in številnih prijateljev, bi s čevljarstvo obrtjo že zdavnaj prenehal," v šali pove mojster Jože Levovnik. ▲

VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d.d.
2380 Slovenj Gradec, Vrančev trg 1
Telefon: 0602/ 43-332
Faks: 0602/ 42-684
E-mail: gozd.slg@gg-sg.si
Direktor: Silvo Pitržnik
Uredniški odbor:
Ida Robnik in Gorazd Mlinšek
Glavna urednica: Ida Robnik
Oblikovalska realizacija:
Dizajn studio Humek, Maribor
Likovna urednica in grafično oblikovanje: Marlena Humek
Tehnični urednik: Alfi Hutter
Priprava za tisk in fotoliti:
Grafična forma Hutter, Maribor
Tisk: ZIP CENTER, Ravne na Koroškem
Naklada: 1750
Vse pravice pridržane, © Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 2000.
Fotografije © avtorji

Avtorji fotografij
na naslovnici Franc Jurač,
Gorazd Mlinšek, Peter Vernik

NAŠI KRAJI

DRUŽINSKI PRAZNIK PRI ZBIČAJNIKOVH

IN LJUDJE

RUDI REBERNIK

Pomlad, posebno mesec maj, je tudi čas, ki se ga veselijo mnogi otroci, ki gredo tistega leta k birmi.

V naših krajih je nekdanja sveta birma in priprave nanjo potekala v drugačnih razmerah in pogojih. Bil je to slavnosten dogodek za tistega, ki se je na to pripravil. Veselili smo se, obenem pa tudi z neko zadržanostjo pričakovali tisti dan. Največ pozornosti smo posvetili izbiri botra. Pri verouku, ki je bil takrat obvezen predmet v šoli, so nas učili, da morajo biti botri pobožni, pošteni in ugledni ljudje, ki naj bi prevzeli vlogo drugih staršev za celo življenje in skrbeli za "dušni" blagor svojih varovančev.

Kljub temu je imel vsak rad botra, ki je bil tudi premožen, ker je pričakoval, da ga bo na birmo primerno obdaril, pozneje, ob velikonočnih praznikih pa prinašal lepe pisane. V glavnem pa so se starši in botri že vnaprej dogovorili in naša naloga je bila samo še botra osebno naprositi. Starši, ki so imeli doma enega ali pa tudi več birmancev, so imeli veliko skrbi in izdatkov, saj so morali biti birmanci, pa naj so bili še iz tako revnih družin, za ta dan novi od nog do glave.

Drugače so se mu ostali premožnejši, posmehovali, kar je bilo zelo poniževalno in boleče. Mnogi starši so morali varčevati za to priložnost kar nekaj časa, če so hoteli svojega otroka za ta dan dostojno obleči in obuti. Dobro se spominjam, ko sem šel jaz k birmi, da je morala moja mama od svoje skromne pokojnine privarčevati toliko, da me je lahko lepo oblečenega spremila k birmi.

Tak, za tiste čase lep in slavnosten dogodek prikazuje tudi fotografija. To je družina žagnega delavca Jurija Zbičajnika in njegove žene Marjete, Planinškovih iz Suhega dola. Okrog leta 1930 sta njuni hčerki Kristina in Štefka šli k birmi. Jurij in Marjeta sta bila skromna, poštena in pridna človeka, ki sta si zgradila svoj prijazen dom nad Suhim dolom, na zaraščenem a sončnem obronku gozda, ki sta ga kupila od kmeta Šajdnika iz Razbora. Ta je moral zaradi kmečke krize in prezadolženosti razprodati svoje posestvo.

Pusto in zaraščeno zemljišče sta najprej toliko izkrcila, da sta lahko

Birmanska slika Planinškov družine. Na levi sta sestri birmanki Štefka, poročena Melanšek in Kristina, poročena Jelen. Na desni sta starša Marjeta in Jurij Zbičajnik.

izkopala in položila temelje za bodoči dom. Potem pa sta v pravem pomenu besede "v potu svojega obraza" pričela pripravljati material za gradnjo. Nekaj lesa je bilo še na kupljenem zemljišču, kamene pa sta vozila iz bližnjega potoka.

Tako je sčasoma zrasla prijazna hišica, ki je dajala dom njima in njunim štirim otrokom, dvema hčerkama in dvema sinovoma. Oče Jurij je hodil na delo v bližnjo suhodolško žago, mati Marjeta pa je skrbela za dom in vzgajala otroke. Bila je dobra mati in pridna gospodinja, ki je znala iz skromne in rodne zemlje pridelati veliko hrane za svojo družino. Znala je saditi in cepiti sadno drevje, tako da je bila njihova mala hišica kmalu obkrožena z raznovrstnim, spomladi lepo cvetočim sadnim drevjem. Vsako leto pa so iz zaraščenega zemljišča in goščave iztrgali nov košček njivice in

kmalu so lahko redili svojo kravo in druge domače živali.

Planinškov družine se vedno rad spominjam, saj smo bili z vsemi štirimi otroci sošolci na razborski šoli. Starša, Jurija in Marjeto pa smo imeli kar za strica in teto, ker je bila Jurijeva prva žena Marija prava sestra od mojega očeta. Danes Planinškov dom samuje. Nekdanje lepe in s trudom pridobljene njive spet zarašča gozd.

Sadna drevesa, ki jih je nekoč mati Marjeta posadila in z ljubeznijo vzgajala, so ostarela in le malokatero še stoji pokonci. Lepa pobeljena hišica, ki stoji blizu ceste, ki je bila nekoč glavna pot v Razbor, pa razpada in strmi s praznimi okni na redke mimoidoče popotnike. Poživljajo jo edino še lovci, ki imajo tam za divjad svoja krmišča in opazovalnico. Tako je Planinškovo domačijo doletela usoda premnogih slovenskih samotnih in odmaknjenih domov. ▲

DOBRA DELA IVANKE GLASENČNIK

ŠTEFKA MELANŠEK

Ivanko poznam že skoraj vse svoje življenje, saj so se najine poti neprestano križale. Svoje življenje preživlja v Razboru na Zapečnikovi kmetiji še s svojo sestro Antonijo, kjer gospodari njun brat Ivan s svojo družino. Na kmetiji je vedno delala, rada pa je pomagala tudi sosedom, če je le imela čas.

Ivanka je ena tistih, ki je med prvimi pristopila h krvodajalcem v Razboru. Njen moto je bil, da je treba pomagati ljudem s krvjo, saj nikoli ne veš, kdaj jo boš potreboval ti.

Ivanka nikoli ni imela želje, da bi stopila v zakonski jarem. Bila pa je zelo pobožna in je dočakala visoko starost, 85 let.

Tudi med vojno je bila med tistimi, ki so z dobrimi deli pomagali k osvoboditvi in boljšemu življenju naših ljudi. Kot aktivistka je obveščala o pretečih nevarnostih borca "Džonija", ki je imel bunker v bližini njihove kmetije.

Na proslavi, januarja 1971, kjer predsednica krvodajalcev Štefka Melanšek predaja darilo Ivanki Glasenčnik za 10 krat darovano tri.

Obveščala je tudi kurirje o dogodkih in nevarnostih, ki bi jih lahko ogrozile. Leta 1944 so na njihov dom prinesli težko ranjeno

Šlandrovo Mico, ki je bila ranjena v borbi v Solčavi. Z gospodinjino Francko sta jo obvezali, borci pa so jo potem odnesli

naprej na Vernarco k "Staremu"

Za vsa njena dobra dela se ji lepo zahvaljujemo. ▲

Marija Vidmar: Ne dam se še tako hitro...

ALEŠ TACER

Že kar nekaj ljudi sem spoznal, ki jim je življenje naložilo na pleča krepka, visoka leta. Med pogovori z njimi pa sem vedno znova in znova presenečen. Koliko življenjskih moči in nerazdane energije še skrivajo v sebi; koliko hvaležnosti, koliko veselja nad tistimi redkimi uricami, ko se počutijo zdrave. In srečne. Ko jih ničesar ne boli... Ali pa se morda motim? Verjetno ne! Noben človek v svoji starosti najbrž ni več popolnoma zdrav. Pa če to prizna ali ne, če pokaže navzven, ali pa svoje tegobe skriva v sebi. Saj drugače tudi ne more biti. Človek ni stroj, so znali že v starih časih lepo povedati. In še tako trden stroj iz železa in jekla se enkrat utruji, pa bi se človeško telo ne. A kljub temu... Okrog prvomajskih praznikov je bilo, ko sem se zapeljal v Podvelko. Pred tretjo ali četrto hišo v bregu, nad nekdanjo staro šolo, sem ustavil.

"Na zunaj lepo urejena hišica," na hitro ocenim, ko s pogledom preletim celotno stavbo.

Na gornjem balkonu se pojavi starejša gospa. Ko ji povem, kdo sem, se me takoj spomni in me pri-

Marija Vidmar, Regentova Mici kot zalo dekle pri petindvajsetih...

jazno povabi naprej. Z mojo mamo se dobro poznata že vrsto let...

Tudi notranjost hiše je kot iz škatlice. Velika, prostorna, vse se bohoti v stilni, novejši ureditvi. In gospa Marija! Okretna, hitra, navihana. Duhovno sveža. Radožive oči se ji nagajivo svetijo, ko mi postreže s pivom. Da, to je ona, Regentova Micka. Tako smo jo vedno klicali. Takšna je, kot mi je

ostala v spominu izpred mnogih let, odkar sem jo zadnjič videl. Nič se ni spremenila. Kljub letom, ki jih ima na plečih. Ko ji to tudi omenim, se veselo nasmehne.

"Ja, takšna sem, kaj pa hočem. Veselje me drži pokonci. Veselje do življenja in pa zavest, da imam vsega dovolj. Ničesar mi ne manjka. Tudi zdrava sem za silo, tiste občasne starostne tegobe kar na hitro zabrišem v kot. Živimo življenje, dokler se da!"

Vas lahko kličem - gospa Micka?

"Seveda, zakaj pa ne. Odkar pomnim, so me klicali Micka. Za gospo ne vem. Takšnega naziva nisem vajena. V vseh teh dolгих letih... Ti povem svojo zgodbo? Cisto na kratko?"

Vesel bom, gospa Micka, saj zato sem pravzaprav tudi prišel...

Šedla je in pogladila prtljago na mizi. Čeprav je bil skrbno zlikan, brez gube. Nasmehnila se je.

"Ja, kje so že tisti časi... Poglej, petega decembra, dan pred Sv. Miklavžem, jih bom dopolnila štiriinosemdeset. Kaj me gledaš? Se ti zdim starejša?"

Ne starejša, gospa Micka, veliko mlajša!

"Čudno! Pa mi v življenju ni bilo nikoli z rožicami postlano, veš! Že kot sedemletna deklita sem se morala preživljati z lastnimi rokami. Služila sem enaindvajset let. Pri vrsti kmetov, na Remšniku in na

Kapli... Pri Zgornjem Kočniku, pri Hovdru, Mravljaku, Počkanu... Pri Lamfridu, pa pri Šrangarju in Poliču na Kapli... Povsod po nekaj let. Radi so me imeli. Mravljakova Liza mi je bila kot druga mama. "Pridi še nazaj," me je vabila, ko sem odhajala. Še danes se je spominjam v molitvi. Tudi Hovder je spet prišel po mene, ko sta se mu rodila dvojčka, Franc in Mirko. Privolila sem in bila pri njih še lep čas za glavno dekle."

Kaj pa leta, delovna doba? So vam kaj priznali? Dobite danes kaj pokojnine?

Hovder in Lamfrid sta bila takrat na Remšniku cenjena občinska moža. Pa je nekoč rekel Hovder Lamfridu: "Ti, Tone, za Micko se morava potegniti, da bo na stara leta dobivala penzijo." In sta se, vsaka jima čast! Tako so se mi leta služenja štela v pokojninsko dobo."

Kasneje ste se spoznali s Tonetom Vidmarjem, Regentovim Tončem. Njihov grunt je bil na Kapli?

"Ja, od Lamfrida, kjer sem bila tri leta, sem šla služiti k Šrangarju na Kaplo. Potem pa še k Poliču, tudi za tri leta. Z Regentovim Tonetom sva se spoznala na Kapli in sad najine ljubezni je bil sin Tone, ki se je rodil leta 1949. Že od prej pa imam hčerko Mijo ali Minko, kakor jo radi kličemo. Njo sem dobila, ko sem tri leta služila v Avstriji..."

Tonetova mama me ni marala. S sinom je imela drugačne načrte. ►

◀ Bil je le sin gruntarjev, jaz pa navadna dekla. A kasneje se je vse obrnilo. Tone ni prevzel grunta doma, ampak je prišel za menoj. Leta 1954 sva se vzela in se preselila kot najemnika v Kolarčevo kajžo. Za silo sva jo pokrpala in v njej preživela nadaljnja štiri leta. Potem sem se jaz vrnila domov, Tone pa je bil povsod po malem: malo na svojem domu, malo pri meni, malo v najini najemni kajži."

Rada sta se imela in dolgo sta bila poročena. Potem vam je mož umrl... Povejte mi, gospa Micka, je zelo hudo, ko človek izgubi življenjskega sopotnika?

"Seveda je, kaj bi ne bilo! S Tonetom sva bila poročena 45 let. Daleč naokrog so ga poznali kot odličnega tesarja. Vendar ni bil nikoli redno zaposlen in tako tudi ni dobival nobene pokojnine... Bil je pravi veseljak; dokler je bil zdrav, je rad je zahajal v družbo. Včasih že kar preveč... Rad je tudi pel, zato je bilo pri nas doma vedno veselo. Leta 1996, na Jožefa, pa smo ga pokopali v starosti 92 let. Zadnja desetletja je bil hudo bolan. Trideset let se je boril z astmo, ki je bila tako močna, da sem mu morala včasih sredi najhujše zime pomagati k odprtemu oknu, da je prišel do svežega zraka."

Pokopali ste tudi sina Toneta, ki je bil po karakterju zelo podoben očetu. V najboljših letih, pri sedemintridesetih, je umrl za posledicami možganske kapi. Kje pa živi hči Minka?

Mama Micka se žalostno nasmehne.

"Res je, kar si povedal. Ostala mi je le hčerka, ki pa živi že trideset let v Nemčiji. Poročena je, ima dva

otroka: Nevenko in Andreasa. Tudi po sinovi strani imam dva vnuka: Zvezdano in Matjaža. Vsi vnuki so že odrasli in so samostojni. Hčerka in zet Kurt, ki je doma v Berlinu (pravi Berlinčan je, da se malo pohvalim), sta kupila tole hišo v Podvelki. Polovico sta kar takoj prepisala name in po moževi smrti sem se preselila sem. Tako zdaj živim tukaj, skrbim za hišo in brišem prah po sobah..."

...ki jih je za vas samo precej preveč. Pa vas vendarle obiščejo kdaj? In drugi ljudje, sosede, prijatelji, znanci?

"Oja, seveda pridejo, moji dragi. Tri do štirikrat na leto. Res me imajo zelo, zelo radi. A Nemčija je le daleč... saj razumeš? No, pa ne rečem. Imam tudi druge obiske. In tudi sama rada kam grem. Nisem

Tudi danes se gospa Marija še zna spogledovati s kamero...

preveč osamljena, o ne. Si že znam urediti življenje tako, da mi ni dolgčas. Če pa se kdaj le počutim samo, si nalijem glažek ta pravga in zapojem kakšno vesele in hudomušno."

Vem, da ste odlična pevka, nekdanja cerkvena sopranistka. Dolga leta ste peli na

koru remšniške cerkve Sv. Jurija. Torej še danes radi zapojete?

"Ho, nikar me ne izzivaj. Ti zapojem na ušesa visoki C, da oglušiš. No, pa šalo na stran. Res sem veliko pela na koru. Takratni organist, g. Grögl, me je vsako nedeljo že pred mašo povabil v gostilno, rekoč: "No, Micka, greva na en firkelj, boš videla, kako boš potem pela!" Ob tem si je pogladil svoje ogromne mustače. In res je bilo tako."

Gospa Micka, se spomnite kakšnega posebnega dogodka iz vašega življenja? Takšnega, ki vam je še posebej ostal v spominu? Ga bova kar zapisala.

"Eh, veliko je takšnih spominov. V glavi imam še red, bi lahko kar naštevala... No, pa dajva zapisati tegale..."

Spominjam se, kako sem bratu Feliks ušla med vojno življenje. Sam je vedno tako dejal. Bil je mobiliziran v nemško vojsko, a je proti koncu vojne v Mariboru ušel z vlaka in se prebil domov. V gozd pod našo hišo sem mu nanosila desk, da si je napravil v zemljo skriven bunker. Na vrh je nametal prsti in zasadil mlade smrekice. Mesec dni sem mu skrivaj nosila hrano, da je preživel. V vodrici, posodi za prašiče, da je bilo videti, kot da grem po repo na polje... Potem sem ga pregovorila, da se je javil partizanom. Nahajali so se pri Helbinovi kajži, popravljali so si obutev. Feliks je rekel, da jih je čakal... Bilo je dva tedna pred koncem vojne. Partizani so čez kak dan minirali in napadli šolo onstran meje, v Oberhaagu. Feliksa so potisnili pred sebe, kot živi ščit. Da bi padel prvi, če bi prišlo do streljanja. Seveda, niso mu zaupali, ker

se jim je priključil kot bivši vojak nemške vojske šele štirinajst dni pred koncem vojne..."

Spomini gospe Micke kar vrejo na dan. Toliko jih je, da jih ne uspem sproti zapisovati. "Bilo bi jih za celo knjigo," reče, "toliko vsega sem doživela! Zdaj pa živim srečno in mirno življenje. Zdravje me še ni izdalo, delam lahko vse po vrsti. Tudi živam še in berem. Da bi le tako ostalo."

Iz spalnice mi prinese slike v albumih. Z vsako je povezana na poseben način, ob vsakem pogledu nanje oživi spomin in možgani izbrskajo shranjene podatke. Tudi sinovo mi pokaže. Iz slike v porcelanastem okvirju zre zal fant tam pri sedemintridesetih. "Avto mi je popravljal, celega mi je prebarval," rečem. In se spominam tistih časov, ko je rja silila iz vseh robov moje stare stoenke. Regentova Micka prikima.

"Za na spomenik," reče, in skrbno vrne sliko na njeno mesto. Neverjetna duhovna svežina veje iz nje. In nobene pozabljivosti ni zaznati. Niti rahlega sledu demence. Ne morem verjeti! Pri njenih štirinosemdesetih!

Nenadoma se še posebej razživi. "Aleš, če bo tole kje objavljeno, pa mi prinesi. In svojo mamo pripelji na obisk, pa teto Pavlo tudi. Boš videl, bomo pili, pa jedli, pa peli." Bom, mama Regentova, bom prinesel. Pa ne toliko zaradi jedade in pijače, pač pa zato, ker si vaša trnova pot zasluži, da ostane vsaj v kratki, strnjeni obliki zapisana na papir. Skoraj polovico življenja ste bili dekla in služkinja, pa se vam je v zadnjih letih tako obrnilo, da skromno pravite, da ste srečni.

Gospa Micka, zdaj imate pa še svoj prvi intervju v časopisu – a ni to imenitno? ▲

**JURIJ STRMČNIK
90 LET**

FRANC JURAČ

V Radušah je v krogu svojih otrok, vnukov, pravnukov in prijateljev praznoval 90. rojstni dan Jurij Strmčnik.

Na strmi Cepčevi kmetiji je vsa leta pridno gospodaril, garal in trpel. Ob pomoči svoje žene, ki mu je umrla leta 1968, je pridno skrbel za svojo družino in svojim otrokom podaril najlepšo doto - pridnost in poštenost, katero mu sedaj na stara leta tudi vračajo. Ker majhna kmetija ni dajala dovolj za preživljanje, je vseskozi, dokler so mu dopuščale moči, pridno tesal les in pomagal pri gradnji in posatvljanju gospodarskih poslopij v krajih pod Uršljo goro. Pred leti pa je svojemu sinu Toniju prepustil kmetijo. Srečen in vesel je, da kmetija dobro napreduje in, da je na kmetijo prišel traktor in drugi kmetijski stroji.

Ker rad prebira Viharnik, mu ob visokem življenjskem jubileju iskreno čestitamo tudi mi. ▲

LJUDJE

IN

DOGODKI

PO 25 LETIH ZOPET STOPILI NA ODERSKA TLA

MIHAELA KOTNIK

Kulturno društvo "Avgust Hribar" iz Doliča je po 25 letih ponovno postavilo na oder komedijo v treh dejanjih "Svoje glavka". Nič nenavadnega ne bi bilo, če igre ne bi odigrali igralci, ki smo jo igrali prvič pred 25 leti na oderu združnega doma. Sedaj že več let tam ni oderske dvorane, zato smo jo odigrali na oderu osnovne šole Dolič.

Po novem letu je predsednik društva Cveto Herlah obiskal vsakega igralca posebej. Prinesel nam je vloge in pričeli smo z vajami. Težko smo uskladili termine za vaje saj poleg službe in družine le težko najdemo prosti čas. Enkrat na teden smo se zbrali in kar "zagrizli v jabolko in pričeli z vajami. Dogovorili smo se, da se 2. aprila predstavimo v osnovni šoli Dolič. Bila je nabito polna dvorana obiskovalcev, zato smo predstavo ponovili še 15. aprila zvečer.

Vsem, ki ste si prestavo ogledali in se veselili z nami, lepa hvala, pa še kdaj nasvidenje. S tem smo odprli pot in spodbudili mladim veselje do oderskih desk. ▲

Foto Mihaela Kotnik

Od leve proti desni: hlapec: Cveto Herlah, dekla: Mihaela Kotnik, turist: Ivan Naveršnik, hči gospodarja: Alenka Pavlič, gorski vodnik: Tone Rednak, gospodar: Franc Gačnikar, šepetalka: Cvetka Koletnik.

PSIČKA IN MUC V SOŽITJU

LUDVIK MORI

Črni muc, ki ga je lastnica Cencka od nekdaj prinesla čisto majhnega, je še pogrešal materino mleko.

A se je dobro znašel. Začel se je dobrikati psički Belki. Čeprav je bila zaradi cepljenja neplodna, je začudo pričela proizvajati mleko in muc se je kar dobro zredil ob njej, pa tudi lastnica obeh ju ni zanemarjala. ▲

Foto Ludvik Mori

ZALJUBLJEN V BUKOVE GOBE

FRANC JURAČ

Malo je takih kot je Ciril Širnik iz Legna. Že v otroških letih je rad stikal za gobami in jih iskal na bukovih deblih. Bukove gobe je razobesil in jih posušil. Na velikonočno soboto jih vsako leto nese k žegnju jih pred cerkvijo prižge, potem blagoslovljeni ogenj raznosi po hišah in ob tem za velikonočne praznike vsem zaželi srečo in zdravje v tem letu. Z nabranimi bukovimi gobami pa se je Ciril Širnik postavil pred fotografa Eda Hribnika, ki mu je za spomin naredil tale posnetek. ▲

TOMAŽ JE ZALJUBLJEN V SVOJE DELO

FRANC JURAČ

Na cesti, ki pelje proti Kopam smo srečali strojnika Tomaža Suška iz Svetega Vida nad Vuzenico, kjer je s kopačem zasebnega obrtnika Cirila Brezovnika pridno rušil asfalt in pripravljaj ceste za asfaltiranje. "Čeprav sem po poklicu strugar, me delo s stroji zelo veseli, zato sem se zaposlil kot strojnik. Pa tudi delo je lepo in zanimivo, posebno takrat ko gradimo ali popravljamo ceste na naše kmetije," pravi Tomaž Sušek. ▲

koroška banka

Koroška banka d.d., Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke

ZARAČUNAVANJE NADOMESTIL OSTAJA NEIZPREMENJENO

Za plačilo položnice morate plačati

- pri bančnem okencu: 1% od zneska na položnici, najmanj 45,00 SIT in največ 800,00 SIT;
- preko trajnega naloga: brezplačno (nadomestilo je v okviru mesečnega nadomestila za vodenje tekočega računa). Preko trajnega naloga lahko plačujete vse ponavljajoče se mesečne obveznosti (elektriko, telefon, RTV naročnino, dnevno časopisje...);
- preko bančnega avtomata: enako nadomestilo kot pri bančnem okencu;
- elektronsko: od 01. 04. 2000 lahko kot komitent Koroške banke - imetnik tekočega računa - uporabljate za plačevanje položnic tudi spletno poslovalnico Klik NLB in sicer vas posamezen nalog stane le 30,00 SIT.

Odločite se za eno od ponujenih možnosti sodelovanja s Koroško banko d.d. Slovenj Gradec, bančna skupina NLB.

Z veseljem se priporočamo tudi za v bodoče!

Ob tem bi vas radi povabili v našo prenovljeno poslovalnico na Ravnah na Koroškem, ki za vas posluje vsak dan neprekinjeno od 8.00 - 17.00 ure in ob sobotah od 8.00 do 11.00 ure.

Vaša banka
Koroška banka d.d.
Slovenj Gradec

USPEL GASILKI PRAZNIK

FRANC JURAČ

Sveti Florijan, zaščitnik gasilcev je tudi letos na šentflorijansko nedeljo v Dolič privabil gasilce iz sosednjih gasilskih društev in gasilce iz Pesja pri Velenju.

Pred mašo je domači župnik Mirko Horvat opravil blagoslov gasilskih avtomobilov (na posnetku) po maši pa so gasilci Prostovoljnega gasilskega društva iz Pesja pri Velenju prikazali gašenje požara z ročno gasilsko črpalko iz leta 1886. ▲

Foto Franc Jurac

PRAVA STROKOVNJAKA ZA GRADNJO ŠKARP

FRANC JURAČ

Oto Mlakar in Bihal Iković sta se že pred nekaj leti zaposlila pri Gozdnem gospodarstvu v Slovenj Gradcu.

V teh letih sta se usposobila za polaganje odvodnih cevi na gozdnokamionskih cestah, najraje pa gradita obcestne škarpe, za katere sta prava strokovnjaka. S kopačem pa pridno pomagata pri pripravi cestišč za asfaltiranje. Tudi naš posnetek smo naredili na gozdni cesti nad Mislinjem. ▲

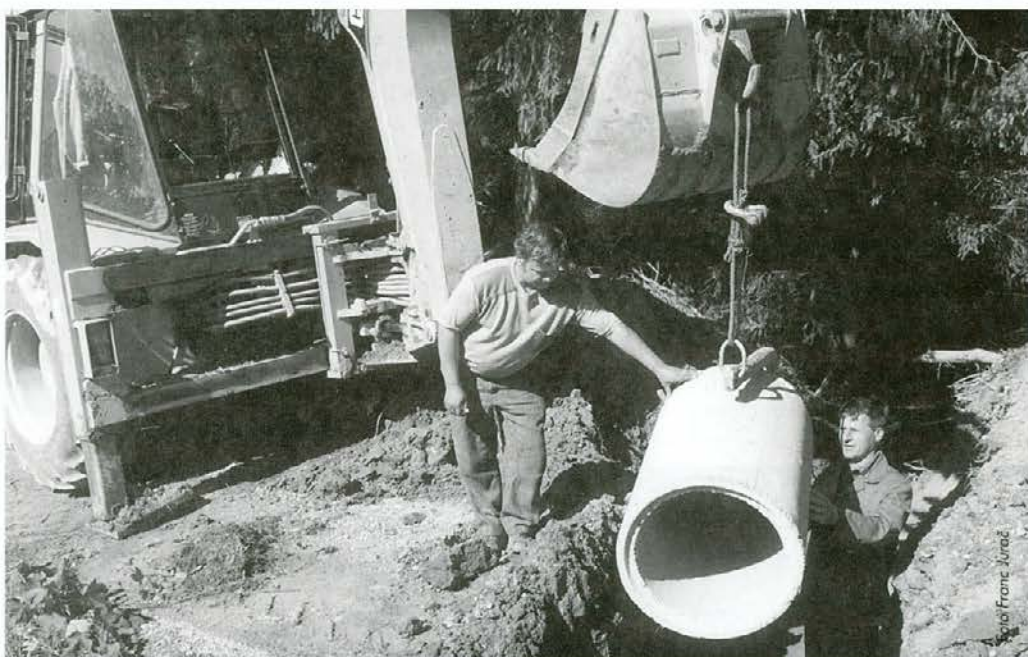

Foto Franc Jurac

JURIJEVO ŽEGNANJE KONJ

FRANC JURAČ

Pri cerkvi svetega Jurija na Legnu so tudi letos pripravili tradicionalno žegnanje konj. Konjeniki so pripeljali svoje konje iz širše Mislinjske doline, iz okolice Doliča, nekaj konjenikov pa je s konji prišlo tudi iz Koroške. Za popestritev jurijevega žegnanja konj pa so kot vsako leto tudi letos poskrbeli Štirje kovači. ▲

Foto Franc Jurac

KAKO PRAZNUJEMO SVETEGA FLORJANA

VIKTOR LEVOVNIK

V mesecu maju praznujemo god sv. Florjana. Ta svetnik je upodobljen z golido v rokah nad gorečo hišo pod seboj. Takšen se nam predstavlja na nešteti podobah.

Florjan goduje 4. maja, v mesecu bujnega cvetja. Legenda pripoveduje, da so ga v času vladarja Diokleciana mučili tako, da so mu okrog vratu privezali mlinski kamen in ga vrgli v reko Anizo Enns. Legenda pripoveduje, da je pokopan na Avstrijskem Koroškem. Nad njegovim grobom stoji mogočno svetišče s slavnim samostanom.

Častimo ga tudi pri nas na Slovenskem kot zavetnika udara strele in povodnji.

Druga legenda pripoveduje, da je sv. Florjan prevzel mesto boginje Flore, ki menda goduje med 28. aprilom in 4. majem. Boginjo Floro so častili kot boginjo cvetja.

Častimo ga tudi pri nas na Slovenskem kot zavetnika udara

strele in povodnji. Je tudi zavetnik kovačev in gasilcev.

Veliko je pregovorov in rekov, ki napovedujejo kaj smemo delati in kaj ne na njegov god. Na ta dan naj ne bi sadili fižola, ker bi ga razjedla rja in tudi čez zimo bi strohněl.

Zelo znani so Florjanovi koledniki. Ti pridejo pet v poznih nočnih urah pred hiše. Gospodinje jim že prej nastavijo jajca, da jih poiščejo in jim potem spečejo "šmorn", ne sme pa manjkati tudi dobra kapljica.

Zelo znan je rek, ki pravi: "Če na sam god sv. Florjana gre sonce v čistem nebu, da ni oblaka, je v tem letu zelo huda strela".

Naj povem še to, da na dan sv. Florjana ljudje že v ranem jutru kropijo okrog hiše, da s tem preženejo kače. Florjan je tudi zavetnik drugih nesreč.

Te običaje še danes marsikje ohranjajo. ▲

ZAHVALA

S tvojim pridnim delom vsakega osrečiti si znal. Pred usodo neizprosno sam, nemočen si obstal. Srce je omagalo, dih je zastal, a spomin nate bo vedno ostal.

Ob težki in boleči izgubi našega dragega moža, očeta, strica in brata

FRANCA JAVORNIKA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše. Prav lepa hvala vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih in nam izražali sožalje. Iskreno se zahvaljujemo tudi dr. Ervinu Pečniku in dr. Walnyju ter patronažni sestri Mariji Penšek za nego in obiske na domu. Hvala govorniku Marjanu Križaju za ganljivo izrečene besede slovesa, cerkvenim pevcem za zapete žalostinke, gospodu nadžupniku Francu Rataju za pogrebni obred, mislinjskim strelcem za sodelovanje pri pogrebu, Robertu Puru za odigrano Tišino ter pogrebni službi Jerneja Zaveršnika iz Šentilja pri Mislinji.

Žalujoči: žena Marija, sin Stanko, Milka, sestra Antonija z družino ter ostali sorodniki.

+ 1910
+ 2000

Zakaj ravno jaz,
zakaj mi
in zakaj prav ti,
zakaj prav danes?

IVANKA PUŠNIK

Slovo je težko, slovo od življenja pa še posebej, saj je žalostno, boleče in dokončno v tej bujni cvetoči pomladi.

Poslovili smo se od naše drage Ivanke Pušnik. Že leta nazaj sem jo poznal kot urejeno, vedro, živahno ženo in skrbno mater, zmeraj pripravljeno za prijazen razgovor, še več: z iskrico zdravega ljudskega humora s čistim poslušom in zvončkim glasom. Takšna bo ostala v našem spominu. Zadnje čase smo se srečevali nekoliko redkeje. Razgovori so dali slutiti, da čas načenja njeno zdravje, počasi, zloslutno. Najhujšega pa nismo pričakovali, ne še tako hitro, ne še zdaj in takoj.

ln vendar je življenje lepo. Mora biti. Ob Pušnikovi Vanki tega ni bilo mogoče prezreti. Življenje je lahko z rožicami postlano. Vanka si jih je sadila in zalivala do cveta sama. Vsem jih je sadila. ln pod njimi? Nove. Tako malo slabega, tako malo sprenevedanja. Samo na svoj račun. Takšna lahkotnost ob včasih tudi neznosnem bivanju. S tolikšno veščino je preigravala težave, da so bile drugim skoraj neopazne.

Ko življenje dozoreva, nam postaja vse bolj jasno, da odgovora zakaj ne potrebujemo. Da je pomembno le, kaj smo napravili, še bolj pa - kako. Da je veliko že to, da smo dobili to prednost, to srečo in smo bili del življenja, ki se kar naprej vrti v naravi. Ko na koncu ni več ciljev, to verjetno pomeni, da smo dosegli vse, kar smo si zastavili, da smo dosegli vse tiste cilje, ki smo jih hoteli doseči. Če je tako, je naše življenje imelo smisel. Življenje babice Ivanke ga je imelo veliko. V nekem drugem času je morala vrsto let sama vzgajati svoje otroke. S trdnostjo, z močjo, z redom. Pod njeno odločno držo, ki jo je obdržala do konca, pa je bilo prav z lahkoto začutiti čustva, ki jih je večkrat hotela tudi skriti. Rada je pela. Ni nam treba ugibati, v kaj je verjela, iskrenost in poštenje sta bili preprosto njeni lastnosti. Ni zahtevala in ni sodila! Zmogla je razumeti in pustila je živeti! Dovolj, največ.

Vse te vrednote je zapustila svojim otrokom. Že nekaj časa imajo tudi njeni otroci otroke. Ti otroci že imajo svoje otroke in tudi ti bodo imeli kmalu svoje. Življenje se vrti naprej. ln vendar bo v vsakomur od njih ostala njena sled. Babica Ivanka je odhajala v letih, tudi bolna, vendar iz varnega zavetja svojih otrok. Bila je pomirjena. Dobro je opravila vse!

Pušniška bica. Tako smo jo klicali celo tisti, ki smo se ob njej znašli po naključju. Ne, ker bi bilo to samoumevno in ne, ker bi nam kdo tako svetoval, ampak zato, ker je bilo bica Vanka ali Pušniška bica tako enostavno reči. ln naj bica Vanka sedaj pomeni vse, kar je bila kadar koli. Vsakemu nekaj drugega, po svoje, vsakemu kar hoče.

Branko DOBRAVC

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame, babice in prababice

IVANKE PUŠNIK iz Dovž

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremljali na zadnji poti ter ji darovali vence, cvetje in sveče in plačali svete maše. Zahvaljujemo se gospodu Tajniku in gospodu Koratu za pogrebni obred. Hvala gospodu Krenkarju za govor pri vežici in gospodu Dobravcu za govor pri odprtem grobu. Hvala pevcem šentiljskega zbora in gospodu Grabnerju za zaigrano Tišino ter praporščakom.

Vsi njeni

* 1913
+ 2000

Spolz tiho, po liču spolzi,
ker te več med nami ni.
Kje si? Iščem tel! Ni te.
Le kam si šla?
Kje sedaj je tista lepa raža,
nežna kot cvet...
Težko je verjeti, da nekdo,
ki ga imaš rad odide
in da se nikoli več ne vrne.
Velika praznina je nastala.
Spomini na lepe trenutke pa ostanejo
in nihče nam jih ne more vzeti.

K. Š.

FRANČIŠKA DLOPST

Franciška Dlopst, Knezova mama iz Bistre je bila rojena 21. 8. 1913 v Lučah v prelepi Savinjski dolini. Težki časi brez dela in zaslužka so očeta, kot mnogo drugih pripeljali do tega, da je šel za boljšim kruhom v Ameriko. Mama je ostala sama s hčerka-ma Franciško in Marijo. Po vrnitvi iz Amerike si je oče ustvaril novo družino na Koroškem in ker je bila mama brez sredstev za preživetje, je malo Franciško vzel s seboj.

Kaj kmalu se je morala navaditi na težko življenje, polno odrekanj. Že pri desetih letih je morala opravljati vsa gospodinjstva in kmečka dela, v oskrbo pa je dobila tudi mlajšo sestro Marijo.

Za skupno življenje si je našla pridnega in skrbnega moža Ivana, s katerim se je leta 1938 poročila. V harmoničnem zakonu, ki je trajal kar sedemindeset let se jima je rodilo troje otrok, dva sinova in hčerka.

Z veliko truda so kmalu obnovili kmetijo in kot je dostikrat v življenju, nesreča, še boljše, človeška zloba ne počiva in med vojno so jim požgali domačijo. Zavedali so se, da so zmote in krivice sopotnice resnici in da čas zaceli še tako globoke rane.

Na novo so zgradili dom in vsa leta vzorno gospodarili. Z leti sta predala kmetijo v gospodarjenje hčerki in zetu. Tudi mladi na kmetiji gospodarijo napredno, pri delu so uspešni in vsakega uspeha se z njimi veselita tudi Franciška in Ivan. Po svojih močeh pridno pomagata.

Pa vendar, kruta smrt ji leta 1995 vzame moža, kar jo hudo prizadene. Čez kakšno leto tudi Franciška zboli in tudi ona pri najobčajnejših delih potrebuje pomoč. Marsikje nastajajo podobne razmere, kot so pri Knezovih, vendar le redko vidiš toliko potrpežljivosti, medsebojne pomoči in predvsem medsebojnega spoštovanja kot smo ga lahko videli pri tej družini. Z vsemi dejanji so pokazali, da so jo imeli iskreno radi, da jim ni bila nikoli odveč ter da jo bodo res iskreno in dolgo pogrešali.

Janez ŠVAB

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedka

JANEZA VERŠIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste bili v trenutkih te najgloblje človeške stiske in bolečine z nami. Zahvaljujemo se sorodnikom, prijateljem, znancom in sosedom, še posebej družini gospoda Janka Zakeršnika, dr. Prevolnik - Klemenc Tilki in dr. Cirili Pušnik za vso skrb in lajšanje tegob, pevcem in govorniku gospodu Marjanu Križaju ter vsem, ki ste namenili denar za cvetje, sveče in maše ter ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Neutolažljivi: žena Majda, hčerke Boga, Janja in Silvija.

* 1913
+ 2000

Vsi bomo enkrat zaspali,
v miru počivali vsi,
delo za vselej končali,
v hišo očelovo šli.

MIRKO AREH

Spet je kruta smrt posegla med nas in iztrgala iz naše sredine našega priljubljenega sokrajana, sodelavca in prijatelja, njegovi družini pa dragega moža, očeta in dedka Mirka Areha iz Starega trga. Kot je bilo mirno, zadovoljno in tiho njegovo življenje, tako je bil tih tudi njegov odhod s hriba nad mestom, od koder se je tako rad oziral po lepi domači slovenjegraški dolini, ki ga je spominjala na njegovo mladost in prijatelje. Spoštovali smo ga in ga imeli radi. Mislim, da je bil le malokdo v bližnji, pa tudi širši okolici, ki ne bi bil poznal pokojnega Mirka ali vsaj slišal za njega, za njegovo prijaznost do sosedov in znancev, za njegov humor, s katerim je znal vsakogar spraviti v dobro voljo. Sedaj ga ni več. Za seboj je pustil praznino, pa tudi veliko lepih spominov nanj.

Ozrimo se malo na Mirkovo življensko pot, ki jo je prehodil v svojem 87 let dolgem življenju. Zibelka mu je stekla 8. novembra 1913 na starodavni Šanclovi domačiji na hribu nad Starim trgom, kjer se je rodil Šanclovim staršem kot drugi otrok izmed devetih. Bil je kmečki sin, vaje trdega dela od otroških let. Skoraj vse svoje življenje je preživel s konji doma in v službi. Poleg družine so mu bili vedno največje veselje in inljubezen. Skoraj vsa službena leta je preživel z njimi kot voznik pri prevozi in prevlakah lesa, največ iz plešivskih gozdov.

Drugo svetovno vojno je Mirko dočakal v stari Jugoslovanski vojski, ki jo je služil nekje na Hrvaškem. Po srečni vrnitvi domov se je Mirko takoj povezal z NOB, zato so ga Nemci še istega leta, meseca novembra, zaprli. Preživljal je taborišča od Maribora, Ptuja, Borla, pa vse do zloglasnega Mauthausna v Nemčiji. Po vsem tem taboriščnem križevem potu pa so ga Nemci zaradi pomanjkanja dokazov končno vendar izpustili. Doma pa se je moral potem vsak dan javljati na policijski postaji v Slovenj Gradcu.

Ko si je zaželel družino, se je poročil leta 1944. Hrastniška Martina iz Raduš mu je bila zvesta in dobra žena ter skrbna mati njunim štirim sinovom, od katerih danes, žal, živita samo še dva. Po poroki pa je spet kmalu odšel v partizane. Ker je bil zaradi taboriščnega življenja še oslabil in izčrpan, je delal v okolici Slovenj Gradca kot intendant, da je s hrano in drugimi potrebščinami oskrboval bližnje postojanke, med drugimi tudi Pavčkove bolnice na Pohorju, vse do konca vojne.

Po vojni se je Mirko takoj zaposlil pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec kot voznik. S konjsko vprego je vozil les iz gozdov na skladišče in železniško postajo Slovenj Gradec. Mirka so zaradi njegovega poznavanja in ravnanja s konji zelo cenili in upoštevali njegove nasvete. Vedno je moral sodelovati pri večjih nakupih konj za potrebe Gozdnega gospodarstva, ki so bili takrat edino prevozno sredstvo za prevoze lesa iz gozda.

Tako je potekalo življenje Mirku in njegovi ženi Martini srečno in zadovoljno. Edini težki trenutki v njunem skupnem življenju so bili izguba dveh sinov, ki jih nista mogla nikoli preboleti. Ko sem ju nazadnje obiskal na njunem domu, smo se veliko pogovarjali o teh težkih, a vendar tudi lepih časih. Bila sta srečna na svojem domu na hribu, od koder se tako lepo vidi njuna domača pokrajina in tudi kraj Mirkovega zadnjega doma.

Mirko, v imenu tvojih nekdanjih sodelavcev in prijateljev ti želim miren zasluženi večni počitek v tvojem zadnjem domu, od koder se vidijo tudi Plešivski gozdovi, frate in drče, ki so bile dolga leta tvoj drugi dom in delovno mesto.

Žalostni ženi, sinovoma in vnukom pa izrekamo iskreno globoko sožalje.

V imenu sodelavcev, prijateljev in sosedov: Rudi REBERNIK

IZ MAJHNEGA RASTE VELIKO VUZENICA 2000

TATJANA ŠUMNIK

Najmlajše iz Radelj so na oder pripeljali z lojtrnikom.

Posejali smo seme in seme je vzklilo. Iz majhnega je zrastle veliko, iz enega koraka je nastal ples. Drobcena ideja je obrodila velik sad in tako se je v Vuzenici zbralo kar 11 skupin, v katerih predšolski otroci in šolarji radi plešejo.

Po pozdravnih besedah podžupana Andrije Halužana so prvi zaplesali otroci vrtca Dravograd, odderek Črneče. V skupini je 16 otrok starih od 3 do 6 let. Pogosto se s plesom in pesmicami predstavljajo in razveseljujejo varovance v Koroškem domu starostnikov v Črnečah. Naslov njihovega spleta je bil: Mi pojemo in plešemo, vodila pa jih je Anica Filip. Drugi so bili na vrsti otroci vrtca Marjetka iz Raven na Koroškem. Skupina deluje šele drugo leto, v njej je 16 otrok, starih od 3 do 6 let. Družni jih predvsem veselje do narodnih pesmi, za katere želijo, da se ohranijo ter osvojijo dušo in srce. Zaplesali so splet Petelinček je na goro šel, vodila jih je Metka Štehar. V naslednji skupini je bilo 30 otrok starih od 3 do 7 let. To je bila plesnorajalna skupina vrtca Radlje ob Dravi, to je centralnega vrtca in enote Stadion. Dobivajo ne vsak tork v telovadnici OŠ Radlje, kjer skupaj zaplešejo in zapojejo pesmice njihovih babic in dedkov, se poigrava, pa tudi ponagajajo. Njihova najmlajša "ringarajarka" je stara 2 leti in

Le kaj je v culi, ki smo jo dobili Črnjani?

pol, večina pa jih je starih od 3 do 7 let. Z njimi plešejo in se igrajo Milka Lunič, Vlasta Šrajner in Rozika. Skupina otrok iz Črne se imenuje Kralj Matjaž. V njej je 15 otrok, starih od 5 do 7 let. Pokazali so nam Splet otroških pesmi in plesov, o glasbi pa mislijo prav to, kar je zapisal

že Mirko Slosar: "Rodimo se z glasbo v ritmu veselja in narave, ki se nam razodeva že z bitjem materinega srca. Prav ta glasba in ritem nas napajata še vse zgodnje otroštvo z mirom in srečo." Skupino sta vodili Ilda Kunc in Metka Jagodič. Otroška folklorna skupina Muta je še zelo

mlada, saj deluje šele 4 mesece. V skupini je 12 otrok, ki so stari od 7 do 12 let in je bil to njihov prvi nastop. Vodi jih Manja Faletič. Mladi harmonikarji so še vsi osnovnošolci. Skupina je bila ustanovljena pred 3 leti in v tem času so že velikokrat nastopili v domačem kraju ▶

Foto FOTO VERDNIK, Miha

Otroci iz Vuzenice znajo hoditi s hoduljami.

Foto FOTO VERDNIK, Miha

Pastirji tekmujejo v luščenju koruze: Miha pa svijo jaha, ha ha!

Vuzenici, v sosednjih občinah in celo v tujini. Njihova srčna napaka je, da igrajo le narodno in narodno zabavno glasbo, saj vsi vemo, da danes nekaj velja le sintisajzer, kitara, flauta... Mladi harmonikarji se vse skladbe naučijo igrati samo po posluhu. V skupini igra 6 harmonikarjev, vodi jih Maksi Vinšek. Domača skupina je vedno nekaj posebnega. To je veljalo tudi tokrat, saj je v skupini kar 34 otrok. Nekaj jih hodi še v vrtec, nekaj v 1. razred devetletke, nekaj v osnovno šolo. Pokazali so splet pesmi, iger in plesov s skupnim naslovom Dan's pa lahko

krompir pečemo. Skupino vodi Tatjana Šumnik. Otroška folklorna skupina iz Šentanela nad Prevaljami šteje 14 članov. Radi plešejo, zelo radi pa pripovedujejo o običajih in navadah njihovih babic in dedkov in to v domačem – šentanelškem narečju. Vzor jim je odrasla folklorna skupina. Nastop so poimenovali Povabilo na žetev. **Za ples, narečja in običaje skrbijo Renata Piko, Erika Plevnik in Andreja Tinta.** Otroška folklorna skupina OŠ Šmartno šteje 24 otrok, ki so stari 10 let. Skupina deluje že 3. leto. Raziskujejo predvsem obleke,

plese, igre in običaje Mislinjske doline. **Skupino vodita Marica Gostenčnik in Mira Strmčnik.** Predstavila se je tudi skupina, ki ni folklorna skupina, temveč so učenci 5.a in b razreda OŠ Šentjanž pri Dravogradu. Predstavili so svoj lanski projekt z naslovom Dan pastirjev. Nastopalo je 29 otrok, ki so stari 11 let. Vodile so jih Zdenka Krajnik, Irena Plazovnik in Florjana Kragelnik. Zadnji so zaplesali odrasli plesalci iz Šentanela nad Prevaljami. V skupini pleše 10 parov, ki jim igrajo 3 godci. V avgustu so vabljeni na folklorni festival na Poljsko, kjer se bodo pred-

stavili s Steljerajo. Na prireditvi iz majhnega raste veliko smo jih povabili že drugič in pokazali so nam splet z naslovom Teritev. **Skupino je vodil Peter Šumnik.**

Po prireditvi, ki smo jo s pomočjo SKLD območne izpostave Radlje in donatorjev pripravili, smo druženje, za katerega si želimo, da bi postalo tradicionalno, zaključili z željo, da se nas na naslednjem srečanju "Iz majhnega raste veliko" zbere še več. ▲

OBNOVA CERKVE SVETE ELIZABETE V SLOVENJ GRADCU

LEOPOLD KORAT

Lani je bila obnovljena zunanost cerkvene ladje, letos pa so dobri župljani in njihov župnik Peter sklenili obnoviti še zvonik. Prav v teh dneh že dobiva novo podobo. Cerkev sv. Elizabete je bila zgrajena že leta 1251. Zgraditi jo je dal takratni oglejski patriarh Bertold IV. Ta je bil stric svetnice Elizabete, ki je že trideset let po smrti (1231) dobila v Slovenj Gradcu svojo cerkev. Mnogi naši predniki so v kasnejših letih popravljali in dograjevali in tako tudi spreminjali slog in zunanost današnjega lepega in bogatega svetišča. Seveda, bolj kot slog in vse kar krasi to cerkev je pomembno to, da v njej prebiva Jezus. Bolj pomembno je, da se v tej cerkvi radi zbirajo farani mesta. Velikokrat se pred tabernakljem te cerkve pomudijo ljudje iz bližnje in daljne okolice, ki pridejo v mesto in gredo v bližnjo bolnico. Ob cerkvi sv. Elizabete stoji majhna in prikupna cerkvica, ki ji domačini rečejo "špitalska" cerkev. Oltar v njej je posvečen sv. Duhu. Ta je bila zgrajena okoli leta 1450 in je ostala po svojem slogu in po notranji opremitvi vse do danes nespremenjena. V njeni notranjosti so pomembne freske, ki govorijo o Jezusovem trpljenju. To je bila za čase, ko ljudje še niso znali brati prava knjiga, pravo Sveto pismo - "slikanica" (biblia pauperum). Tudi ta cerkev je bila lani obnovljena. Tako bosta obe prenovljeni cerkvi v Slovenj Gradcu, mestu med Pohorjem in Uršljo goro še poznim rodovom govorili o dobrih in plemenitih srcih, ki se kljub današnji znanosti in tehniki zavedajo, da človek ne živi samo od kruha. Naj se ob obnovljeni zunanosti župnijske cerkve prenavljajo in bogatijo še mnoga srca. Bog naj poplača dobrim ljudem za vse darove, še posebno za "dar uboge vdove". Hvala gospodu župniku in dobrim župljanom. ▲

ZADNJA VEČERJA

ANA URŠEJ

Idejo za mojo resnično zgodbo mi je dala žalostna vest, kako so mladi v Kranju mučili in ubijali mačke...

Kako je v mestu s temi domačimi ljubljenci zelo malo vem, saj sem vse svoje življenje preživela na deželi in tudi v hribih. Tu so skoraj pri vsaki hiši imeli muce in psa. Otroci smo imeli te živali zelo radi. Bile so del nas. Pestovali smo jih, se z njimi igrali in jih tudi hranili. Star pregovor v koroških krajih je nekoč veljal: "Ko prvič stopiš v kmečko hišo, najprej poglej psa in mačko in takoj boš vedel, kakšni ljudje živijo v tej hiši!"

Pri nekem hribovskem kmetu so imeli lepega velikega mačka. Bil je temno sivo progast in kar svetil se je, tako lepo je bil rejen. Baže je bil dober lovec, strah in trepet za miši in podgane. Torej je bil res koristen za hišo. Otroci so ga lahko božali in rad se je z njimi tudi igral. Ime so mu dali Krpan. Toda, leta so minevale in Krpan se je postaral. Sploh niso šteli njegovih let, spadal je pač k hiši, kakor kak inventar. Kakor vsak človek, menda tudi žival obnemore v svoji starosti.

Krpan je postal len. Opustil je lov na podgane in miši. Pozimi se je grel na krušni peči, ali pa je bil v kuhinji pri gospodinjji. Nihče pa ni vedel, kako pogreša Krpan meso. Gotovo je v svojih sanjah tuhtal, kako bi prišel do mesa. Tako je začel krasti. Sprva domači niso opazili. Enkrat pa je zmanjkala klobasa z mize, drugič kakšen kos mesa. To so nekoč opazili otroci, ko je vlekel kos mesa čez dvorišče na skedenj. Potem se je dogajalo, da je maček nesel izpred nosa gospodinjji kakšno slanino in klobaso. Ko je to opazila, je rekla gospodarju: "Tako ne gre več naprej, naprosi soseda, da mačka ustrelji." Otroci so na to zagnali vik in krik: "Ne, našega Krpana ne pustimo ustreliti!" In spet je ostalo po starem.

Prišlo je poletje in žetev. Na dan žetve je prišlo veliko žanjič, zato so zaklali ovco, da bi jim dostojno postregli. Gospodinja je rekla možu: "Sedaj, ko že imamo meso, pa naprosi še Jaka, da nam sese-ka tisto steljo, ki se že osipa." Jaka je prišel skupaj z žanjičami. Gospodinja je pripravljala meso - nekaj boljših kosov za pečenko, ostalo pa za juho. Krpan je sedel

Foto: Iva Ročnik

pod mizo in ko je gospodinja samo malo stopila od mize, je s svojimi spretnimi kremplji potegnil z mize kos mesa, nato še enega... "Zdaj mi je pa zadosti, Krpan!" je kričala gospodinja in odšla k stelni uti ter Jaku ukazala, naj s sekiro pokonča tega "kradljivca, starega" mačka in še dodala: "Sedaj ravno ni otrok doma, kar urno naredi in ga pokoplji!" "Če se bo le pustil ujeti", je pripomnil Jaka. Tedaj ga zagleda, kako se v stelni uti masti z ukradenim mesom. S sekiro ga je mahnil za vrat. Maček je omahnil. Jaka ga je potem vrgel v graben za grmovje. Med kosilom sta si potem gospodinja in Jaka samo pokimala, češ, opravljeno je. Za večerjo je potem gospodinja skuhalo kislo juho iz ovčjih reber.

V veliki skledi jo je postavila na mizo, razporedila krožnike in poklicala žanjičce k večerji. Bil je že skoraj mrak, ko so počasi prihajale v kuhinjo. Pripravila je tudi vodo, da so si lahko umile roke, potem pa so odšle v kmečko sobo k večerji. Tudi gospodar je prišel za njimi in rekel gospodinjji, naj prižge luč. Prižgala je petrolejko in jo obesila nazaj na steno. Potem pa, oh, groza... Vse ženske zavpijejo in zbežijo iz sobe. To, kar so videle, je bilo res grozljivo. Na mizi je bil Krpan, ki je lizal juho iz sklede. Njegova glava je napol visela v skledo, krvava in kri je kapljala v juho. Bilo je strašno. Tedaj gospodar zgrabi ubogega mačka, ga odnese ven in ga dokončno pokonča. Jaka je ušel in od takrat ga ni bilo več k tej hiši. Ljudje pa so še dolgo govorili o tem dogodku.

Tako je končal svoje življenje ubogi Krpan. Njegovo življenje je bilo kaj vredno le, dokler se je lahko sam preživljal in bil v korist domačiji, potem pa, ko je bil on optreben pomoči, so ga neusmiljeno pokončali. To pa lahko naredi samo človek! ▲

				RAZVEDRILO	ČUSTVENO RANJEN	ŠPORTNA IGRA Z LESENIMI KROGLAMI	REKA V PAKISTANU
				SMUČI (NORVEŠKO)			
				BODICA, KONIČAST IZRASTEK			
				POTOMCI ISTEGA PREDNIKA			
				TONE KUNTNER			RAZPRODAJA
	PREBIVALEC STARE INDIJANSKE DRŽAVE		RAHMAN JOŽE PRISTANIŠČE		REDKO ŽENSKO IME	EDVARD KARDELI GRS, BOGINJE MAŠČEVANJA	
DESETA ČRKA ABECEDNE		SPOŠTOVANJE EUGENE ORMANDY					
NEUVI- DEVNOST NEPRI- JAZNOST						DUŠIK MOŠKO IME	
IGRALEC NA ROG							
	KOSITER	GL. MESTO ALBANIJ OSVEŽILNA PIJAČA					
KOBALT		ŠUMNIK IN SAMOGLASNIK LATINSKI VEZNIK			VEZNIK ANTON TRSTENJAK		ALFRED NOBEL
AZIJSKA DRŽAVA				KULturna RASTLINA			
POTEM				STRUP V ČAJU AVTORICA: ANICA HUDERNIK			

ZA RAZVEDRILO

POGLEJTE IN UGANITE

Dobro pogledite predmet na fotografiji in uganite, kaj je to oziroma kdo in za kaj ga uporablja. Vaše mnenje o tem predmetu pošljite na naslov uredništva: Uredništvo Viharnika

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec d.d.
Vorančev trg 1
2380 Slovenj Gradec

Izžrebali bomo 2 pravilna opisa predmeta in avtorja nagradili s knjižno nagrado.

Uredništvo

Foto Ido Robnik

HUDIČ V ČRNI

JANEZ ŠVAB, inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Kot sreski gozdar je v Slovenj Gradcu in na Prevaljah v obdobju med prvo in drugo svetovno vojno služboval Alojz Mušič. Po naključju so mi prišli v roke njegovi zapiski "Spomin na mlada leta". Tu je zapisano ogromno zanimivosti. Ker pa sem že v prejšnji številki Viharnika pisal stare zgodbe z udeležbo hudiča, mi je posebej padla v oči zgodba z naslovom Hudič v Črni. Zgodba je bila že objavljena v 3. številki Planinskega Vestnika leta 1941. Približno tako je zapisana: V Črno je prišel nov, mlad kaplan. Bil je nekaj posebnega, tako da so kmetje in hlapci kar "drli" v cerkev. Zelo radi so poslušali njegove doživeto pripo-

vedovane pridige. Ta kaplan je zašel na stranska pota in namesto, da bi stanoval blizu župnišča, je živel odmaknjeno, pusto življenje.

V nizki, revni rudarski koči je živel od težkega dela na smrt bolan rudar. Prav težko življenje mu je vzelo vero v Boga in pred smrtjo se nikakor ni hotel spovedati. Prigovarjali so mu, vendar zaman, tako da je kaplan že kar nejevoljno in ostro rekel: "Tega bo hudič odnesel pred vašimi očmi."

Vsi žalujoči so se zbrali ob krsti s pokojnikom. Tiho so molili za starejšo žensko, ki je molila "v naprej". Na lepem vstopi v izbo kosmat, neostrižen, zelo visok

mož. Na rami je imel veliko tesarsko sekuro. Ljudje so se v strahu kar spogledali. "Nič se me ne bojte," je rekel mož, ki je na obrazih molečih videl strah. Mirno je stopil h krsti in pokropil pokojnega, pokleknil in pričel moliti. V tem času je pred vrati zarožljalo in vstopil je pravi, pravcati hudič. Ljudem je zastal dih, drug za drugim so naglo vstali in večina njih se je kar ritensko umaknila iz izbe. Le tesač je ostal v klečečem položaju ob ranjku.

Hudič ga je pocukal za rokav in mu rekel: "Pomagaj mi ga odnesti iz hiše!" Globoko v molitev zamišljen tesač se je nagloma obrnil in zakričal: "Ali si res

hudič ali kaj?" S sekuro, ki jo je imel pred seboj je skoraj v istem času zamahnil in zadel hudiča točno po sredini glave.

Ljudje, ki so slišali ta hrup, so pridrveli v hišo in zagledali v mlaki krvi hudiča. Dolgo so strmeli v truplo, nazadnje pa se je eden le okorajžil in iz domnevnega hudiča potegnil masko. In kdo mislite, da je bil maskiran hudič? Sam pobožni, za poslušanje zelo zanimiv, pa tudi po svoje nekoliko čuden kaplan.

Pisec v epilogu zgodbe pove, da je morda resnična. Nihče pa ni nikoli vedel, kdo je bil neznan tesač, ki je po tistem kar izginil in ga ni več nihče videl. ▲

Vsi poznamo staro cesto proti Šentilju in avstrijski meji. In če bi kdaj v mesecu maju, malo pred enim od železniških prehodov zavili, bi se znašli sredi cvetočih, še nepokošenih travnikov. In sredi njih bi zagledali cvetoče polje perunika.

Pogled, ki se ti odpre je tako neverjeten, da se zdi, da gledaš sliko francoskega ekspresionista, ki je oživela. V varnem naročju, na blagem pobočju in obrobljenem z nebom in gozdom, leži polje perunika mavričnih barv, v družbi zarezih makov, hermelič, maslenic, ki se pripravljajo, da vzletijo.

Ce poznate perunike, oziroma iris potem morate poznati tudi Izidorja Goloba.

Iskrivih oči, zagorel, nasmejan, strokoven in precizen v besedah duhovit, skromen. Takšen bi bil kratek opis.

Izidor Golob, inž. agronomije je vrtnar, ki se ukvarja z žlahtenjem perunika. Poznan je po vsem svetu – povsod tam, kjer gojijo strokovno ali ljubiteljsko perunike. Vzgojil je šest novih sort perunika, jih poimenoval in z njimi ponesel svoje ime in ime Slovenije širom po svetu.

Kakšen je postopek ob rojstvu nove perunike, oziroma nove sorte?

Vsaka sorta, ki je sprejeta in ki se jo kot novo sorto mednarodno prizna, se uvede v centralni register. Ta register se vodi v ZDA. Obstoji ena sama pooblaščenca organizacija na svetu, ki skrbi za uvedbo in registracijo perunika in leta 1996 sta bili v publikaciji, ki jo register izdaja, navedeni dve slovenski vrsti...

Vaši?
Da, dve moji sorti: VESTALKA IN ZLATI ORNAT. Pred tem pa je bila že leta 1979 po enakem postopku registrirana sorta perunika, ki sem jo poimenoval MOJCA. Poleg teh treh je do danes registriranih skupaj šest slovenskih...

Vaših. Golobovih šest sort perunika, da bodo bralke in bralci temeljito informirani...

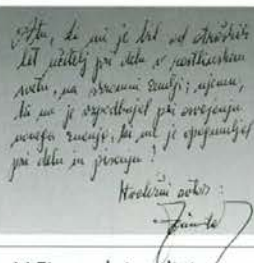
Da, MOJCA, JUNA SOMERO, AMOENIDO, MALA MAJA, VESTALKA IN ZLATI ORNAT.

V Firencah sodelujete tudi v strokovni žiriji?

Vsako leto je v Firencah največja razstava perunika na svetu. Prvič sem kot sodnik sodeloval leta 1977 v mednarodni žiriji. Do takrat na tem natečaju ni sodeloval še noben Jugoslovane. Že kar prvič sem spoznal kar celo paleto mednarodno priznanih strokovnjakov, ki se resnično spoznajo na perunike. Ta strokovna in osebna poznanstva z žlahtnitelji, poznavalci in eksperti sem z leti poglobil tako, da poznam ljudi s celega sveta.

Imel sem čast, da kar petkrat sodelujem kot sodnik v mednarodni žiriji v Firencah. Prvič leta 1977 in zadnjič 1998. Leta 1985 pa sem celo predsedoval žiriji.

Bi nam opisali kako poteka takšna svetovna razstava?

Tam,
kjer se travnik sreča z nebesnim svodom,
tam kjer se lahko mavrica dotakne perunika
in jih obarva, tam je polje
Izidorja Goloba in njegovih perunika.

V Firencah je edini evropski vrt, kjer gojijo in ocenjujejo najnovejše vrste perunika. Zemljišče je italijansko Društvo gojiteljev irisov dobilo v uporabo od mestne občine. Že pred več kot 45 leti so prvič na ta vrt povabili žlahtnitelje perunika iz celega sveta, da pošljejo sadike, anonimno in označene s šifro, v ocenjevanje. Tako je še danes.

Sadiko posadijo in ob tretji vegetaciji jih sodniki ocenjujejo po strokovnih kriterijih glede na že znane dosežke.

Sestava žirije je vsako leto malo drugačna. V njej so predstavniki Društva iz Firenc in njihove univerze.

Ocenjevanje poteka vedno v prvem polnem tednu v maju in traja ves teden. Za publiko pa je vrt odprt od 2. do 20. maja. V tem času se razcveti več kot 2000 sort perunika, od katerih jih strokovna žirija vsako leto oceni 80 do 120 različnih vrst z vsega sveta. To je lepota, ki jo je vredno videti.

Kaj je pomembno pri vzgoji novih sort, pa tudi pri ocenjevanju sodnikov?

Najpomembnejši so vedno kakovost, barva in oblika cveta. Zavedati se moramo, da se perunika ponaša z barvno pestrostjo, ki jo premore mavrica. Peruniki strokovno pravimo tudi iris ali če asociativno preskočimo v grško mitologijo vemo, da je bila Iris glasnica bogov z Olimpa in se je uteleševala kot mavrica.

V cvetju perunika so zastopane vse barve mavrice. Samo prava, živo rdeča še manjka. Tako rdeče perunike kot so vrtnica ali mak ali potonke za zdaj – vsaj za zdaj še ni. Mogoče pa je v naravi – v zakladnicah narave skrita tudi ta barva.

Si vzgojitelji perunika prizadevate dobiti to rdečo barvo?

Na vsak način! Vzgojitelji – žlahtnitelji poskušamo najti sorto, klon, ki bi imela čim bolj rdečo barvo.

Mestna občina Firenze razpisuje vsako leto posebno nagrado za najboljšo rdečo peruniko. Za to imajo seveda razlog – v mestnem grbu je upodobljena rdeča burbonska lilija.

Biti imenovan in sodelovati v žiriji je častno..?

Vsak sodnik, ki je povabljen k sodelovanju je gost združenja. Funkcija je častna in ni honorirana. Že to, da sodeluješ pomeni veliko. Otvoritev razstave in podelitev nagrad je pomemben dogodek, ki ga ob zvoku fanfar v mestni palači

odpre župan. Povabljeni gostje prisostvujejo dogodku, ki ima veliko publiciteto v Italiji. Vsem tistim, ki potujejo v maju v Firence, iskreno priporočam, da doživijo cvetenje perunika.

In kje si lahko še ogledamo nasade perunika?

V Sloveniji si lahko ogledate nasade perunika v bližini Šentilja, vendar samo po dogovoru. Morda se bomo ojunčili in za en dan odprli vrata vsem, ki jih zanima lepota cvetja. Imamo zanesljivo največji nasad.

Če se pisno obrnete na PEROMA, d.o.o., Šentilj 117 a, 2212 Šentilj v Slovenskih goricah, vam odgovorimo na vprašanja.

Dolg in zanimiv razgovor v Izidorjem Golobom sem morala skrajšati, izbrati tisto kar Izidorja Goloba najbolje predstavlja, zato sem uporabila bravno stran samo za slike, saj te zelo spregovorijo bralcem.

Izidor Golob je avtor več knjig, sodeluje v strokovnih časopisih in revijah, kjer piše o vrtnarstvu in o svoji stroki.

Fotografira, da sledi rasti in razvoju svojih perunika in z diapozitivi obogati svoja predavanja.

Mogoče najbolj zanimivo bi bilo izvedeti kako je biti avtor več novih sort perunika?

V vsakem primeru sem avtor. Iz tega izhajajo samo moralne pravice in neko zadoščanje za dušo. Da bi sorte perunika patentirali ali zakonsko zaščitili tako kot so zakonsko zaščitene vrtnice ali nageljni ali krizanteme – tega zaenkrat še ni. Vsak avtor ima pravico, da svoj izdelek poimenuje. Perunike poimenujem s poetičnimi imeni. Ime ostane in to je nekaj enkratnega. Tako kot je enkratno ime bobovec ali ime, ki ga dobi človek ob rojstvu. Imena, ki jih izberem so predvsem slovenska, ali pa kar posegam v mednarodni prostor – tudi iz mednarodnega jezika esperanta.

In zdaj sva spet tam, kjer sva začela – pri postopku registracije nove sorte.

Postopek je specifičen, končen rezultat pa priznanje, ki ga žlahtnitelj dobi v obliki certifikata in objave v mednarodnem registru bradatih perunika. Avtorju se s tem odprejo vrata h kolegom, s katerimi si izmenjujejo strokovne informacije, sadike ali v skrajnem primeru samo cvetni prah, pelod izbranih sort za nadaljnje izboljšave.

Povejte, so perunike vaša velika ljubezen?

Vsak se za kaj zanima. In če imaš nekaj rad, tudi nekaj dosežeš. perunike so ena od mojih ljubezni. Druga velika ljubezen so maslenice in utegnejo biti kdaj pozneje tema pogovora. Ko meseca maja odcvetejo perunike, se začneja sezona maslenic. Tudi maslenice imajo samoniklo avtohtono vrsto v slovenski flori.

Od kdaj vas spremljajo perunike?

Poznam jih iz otroških let. Že iz vrta moje mame, ki smo ga imeli v strmih pobočjih v okolici Cerkna. Od tam izviram po rodu. Pozneje med študiranjem in prebiranjem literature iz rastlinskega sveta sem jih vedno bolj spoznaval in vzljubil. Ko smo dobili v Šentilju vrtniček v najem, sem kupil tudi prve sorte bradatih perunika in od takrat jih zbiram. Naš nasad v Šentilju je sortimentski nasad bradatih perunika in zato tudi ni na široko odprt.

Ali iris ali perunika?

Nobene razlike ni. Iris je strokovno ime celotnega botaničnega rodu perunika. Ime perunika pa naj bi celo izviralo iz staroslovanske mitologije in rastlina naj bi imela ime po bogu gromovniku – Perunu.

Rekli bi še...

Moje trdno prepričanje po moji vrtnarski vesti je, da je treba delati, ampak rezultate svojega dela, spet uporabiti za to, da delaš dalje, da narediš še kaj novega. Vedno znova se pojavljajo izzivi. Ob povečani produktivnosti ob boljšem življenjskem standardu bivanjske kulture doživlja svoj razcvet tudi vrtnarstvo: pa čeprav je to majhno vrtnarstvo (ki mu rečejo po krivici vrtničarstvo), ima svoje velike vrednosti v razvoju človeka, v človekovi duhovni rasti, v rasti družbe, v kultiviranju okolja.

Naši vrtovi segajo od vrtničkega kar na okenski polici, na balkonu ali pa v majhnem obhišnem vrtu, pa vse do gojenih parkov, ki jim rečemo javne zelenice in do našega največjega vrta – do narave.

Vse tja naj posega človeški duh. Vse tja posega človek s svojim znanjem, ki ga črpa in narave.

Avtorica teme Marlena Humek

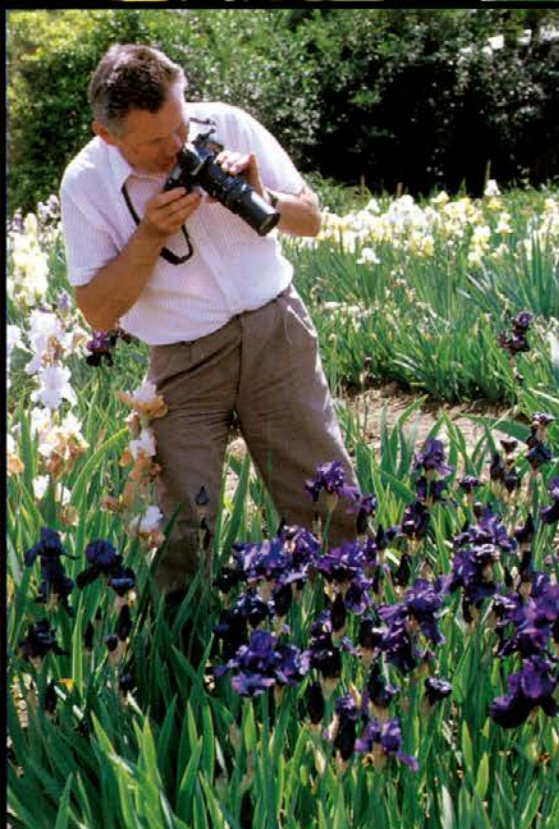
Avtorja fotografij: Peter Vernik in Izidor Golob: Zlati ornat (zgoraj v sredini), VESTALKA (desno v sredini), in maslenice (spodaj v sredini).

POZDRAV

KOROŠKI

ŽLAHTNITELJ PERUNIK
IZIDOR GOLOB

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

Vorančev trg 1
2380 Slovenj Gradec
Telefon, nc: 0602 43 332
Faks: 0602 42 684
E-mail: gozd.slg@gg-sg.si

T R G O V I N A

LES

SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

NOVO

TRAKTOR UNIVERSAL

V naši gozdarski trgovini LES v Slovenj Gradcu in Radljah vam nudimo vse, kar potrebujete za delo v gozdu: vso gozdarsko orodje in opremo za posek in spravilo lesa, kolesne verige za traktor ali tovornjak, zaščitna sredstva in oblačila za gozdarje, kosilnice in motorne kose, škarje za živo mejo, motokultivatorje in še vse ostalo za delo v gozdu in na vrtu, itd...

Oglasite se pri nas.

SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štibu 1
Telefon 0602/501 620, faks 0602/42 684
RADLJE (Dvorec), Koroška cesta 68
Telefon 0602/71 423, faks 0602/71 239

**Pri nakupu nudimo
5% popust
in darilo**

za vse tipe traktorjev

- brezplačni tehnični pregled
- osnovno zavarovanje
- avtomatsko vlečno kljuko

S E R V I S

- vzdrževanje vseh vrst tovornih vozil z nadgradnjami,
- montažo in vzdrževanje hidravličnih dvigal (pooblaščen servis Palfinger),
- izvajanje meritev tlakov in nastavitve varnostnih ventilov,
- demontažo in montažo avtoplaščev osebnih in tovornih vozil,
- vzdrževanje in popravilo gradbene mehanizacije,
- **vzdrževanje in popravilo kmetijske mehanizacije (pooblaščen servis Universal),**
- montažo in popravilo gozdarskih vitlov,
- montažo snežnih plugov.

Če ste lastnik tovornega vozila, gradbenega ali kmetijskega stroja, potem prav gotovo potrebujete nekoga, ki vam bo pomagal skrbeti zanj. S svojimi dolgoletnimi izkušnjami in usposobljenimi delavci vam nudimo

Obiščite nas ali pokličite za dodatne informacije!

Pameče 151, 2380 Slovenj Gradec
Telefon 0602 42 061, Faks 0602 42 170